

OLAV

Pavelig dokument, s. 3

Om legfolket

Ellert Dahl o.p., s. 8

Anne-Lise Knoff

Brian McNeil C.R.V., s. 10

Patriarken og diktaturet

Pavens sjette Afrika-reise, s. 14

Kristendom mellom marxisme og islam

Liv Bliksrud, s. 16

Sigrud Undset - like uutgrunnelig som før

Om konversjoner, s. 18

«Vil De virkelig dette da?»

OLAV

2

Pinlig uhistorisk!

To fuglearter er blitt svært så tallrike i Berlin og deromkring i den senere tid, ifølge pålitelige utenlandske kilder. Den ene er *murspetten*, en helt ny art som siden november har vært observert i store flokker, særlig ved Brandenburger Tor - den andre er *vendehalsen*, den pussige fuglen, De vet, som kan snu hodet 180 grader rundt. Vendehalsen har vært så å si ukjent der øst inntil ganske nylig, men siden senhøstes i fjor har den opptrådt i flokker og okkupert store deler av det politiske landskapet!

Og her hjemme har to fremmede ord slått seg til i den senere tid: *glasnost* og *perestrojka* er på rekordtid innvilget varig oppholdstillatelse i vårt språk, later det til, og yngler fritt i mediene. Glasnost og perestrojka er tidens løsen, for oss som for den store naboen der øst - skal man tro avisoverskrifter og -innlegg. Enten det gjelder kulturkrise, gjeldskrise, arbeidsmarkedskrise, eldrekrise eller den nyoppdagede offentlige korrupsjon - en av de få virksomheter i fedrelandet som har opplevet florisante tider i det siste - skal vi nok få bukt med det alt sammen bare vi også innvilger oss litt glasnost, litt åpenhet, etterfulgt av en passende dose perestrojka, ombygging og omlegging. Intet

er så *in* som å være *in*! Og har han ikke sagt det selv, den modige mannen der øst, at "den som kommer for sent straffer historien"? Vi skjelver jo for at ordene skal innhente også ham. . .

At historien ofte også straffer den som er for tidlig ute, synes mange å ha glemt. Men det var for *tidlig ute* de var, folk som Andrej Sakharov og Alexandr Solsjenitsyn, Gleb Jakunin, Irina Ratusjinskaja og Jan Carnogurski, for bare å nevne en håndfull av de mange dissidenter som krevet samvittighetsfrihet, politisk pluralisme og menneskeverdige kår der øst før slikt var blitt in og hadde fått eksportvennlig navn og reklameverdi. Fengsel og lidelse, svekket helse og landsforvisning var den lønn de fikk for å være på parti med menneskeverdet, håpet og - som det skulle vise seg - fremtiden.

Det er misbruk av ord og en hån mot alle disse rakryggede forfulgte når norsk debatt nå bruker tospannet glasnost og perestrojka som et slags sesamsesam for de selvpåførte problemer av økonomisk og annen art vi sliter med her hjemme for tiden. *Vi* har da ikke manglet frihet til å tale og skrive åpent om det vi så var galt i samfunnet - ikke på de siste 50 år, i hvert fall! Om vi har vært *villige* til å se og ta konsekvensene av det vi så, se, det er en annen sak. Dagens mange kriser tyder på at nettopp *det* var vi ikke. Men fratatt tale- og handlerett har vi ikke vært, hverken som enkeltpersoner eller som folk - og *det* har de vært der øst.

Så spar oss for tale- og skrivemåter som indirekte sier at nå skal det bli frihet og rett og ny giv her hos oss også - *som i øst* ! Der har man forøvrig, i hvert fall på grasrotplanet, et noe mer skeptisk forhold til glasnost og perestrojka enn mange her hjemme. "Hadde det ikke vært for glasnost, ville vi ikke

visst om perestrojka," heter det på gaten i Moskva. . . Spar oss også for forsøk på å redde stumpene av de særdeles lite verneverdige regimer i øst. Hva var det en norsk forfatter som arbeider med "den første norske bok om DDR", sa på TV her forleden, og det uten å fortrekke en mine eller bli "påtalte" av intervjueren: "Vi må ikke glemme de positive sidene som tross alt finnes i dette samfunnet - her er f. eks. et godt utbygget ungdomsarbeid," sa han. *Det* hadde Hitler også - et særdeles velutbygget et! Forfatteren, som i sin tid skrev bok om invasjonen i Norge, og derfor ikke skulle være helt blottet for historisk viten og sans, hadde forresten flere poster på plussiden: "Solidaritet og nært vennskap mellom mennesker er det mye av i DDR," sa han som om disse dyder skulle være ektefødte barn av realsosialismen, og ikke overlevelsesmekanismer som i særlig grad mobiliseres når umenneskeligheten tar makten. De som opplever krigen her hjemme, kan fortelle noe om det. . .

Siste observerte utslag av de pinlige forsøk på å slå norsk mynt på glasnost, er "banknost" på en reklameplakat! Det har noe med enkle, og for enkelte gratis, tjenester i en av våre store banker å gjøre. Montro om det trendy reklame-mennesket som oppfant smakløsheten - som tydeligvis var ment å smake av fugl! - har forsøkt å sende ett stk. Turistforeningens Fjellkalender 1990 til en venn i Vilnius i Litauen? *Det* er nemlig ikke helt enkelt. For det første må den adresseres til Vilnius i Sovjet-samveldet - den skjendige Molotov-Ribbentroppavtalen er ikke strøket 50 år etter krigens slutt. For det annet trengs det fremdeles importlisens der borte for denslags farlig fargeglade trykksaker. . . Var det noen som nevnte glasnost?

Pavens anliggende for bønnens apostolat i mars:

At de kristne må hjelpe de nødlidende i troskap mot evangelisk fattigdom.

Pavelig dokument: OM DET KRISTNE LEGFOLK 3

Mens vi venter på resultatene fra det konstituerende møtet for Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme, kan det være nyttig å se nærmere på et dokument som tar for seg legfolkets kall og oppdrag i kirken generelt: *Christifideles Laici* - pavens oppsummerende "formaning" til det kristne legfolk etter synoden om legfolket i 1987.

Dokumentet ble offentliggjort i februar i fjor og har vært kort referert i St.Olav tidligere. Her følger en mer utførlig sammenfatning - nærmere bestemt en revidert utgave av et foredrag *pater Anton Ivens* utarbeidet for en studiegruppe.

Mellomtittlene er pavens egne.

I. Jeg er vintreet - dere er grenene

Paven tar utgangspunkt i lignelsen om Guds folk som arbeider i vingården. Vingården er hele verden. "Gå også du ut i min vingård." Disse ordene er rettet til alle: Legfolket er også personlig kalt av Gud.

"Jeg er vintreet, dere er grenene." Dette bildet blir ofte brukt for å uttrykke Guds folks mysterium. Legfolket er ikke bare arbeidere i vingården, de er en del av den. Bispesynoden har gitt en definisjon av hva legfolk er, ikke i negativ form som ofte før i tiden da legfolk var de som ikke var prester, men i positiv form: "alle som ved dåpen og troen" på sin måte er medarbeidere og deltagere i Kristi prestedømme. De tilhører ikke bare kirken, de er kirken. Det vil si at de er et fellesskap, et samfunn sammen med paven og biskopene.

Hele legfolket, både kvinner og

menn, har del i Jesus Kristus som er profet, prest og konge. Bispesynoden la vekt på hellighet som en fundamental betingelse for kirkens apostolat. Kirkens hellighet er bare mulig så lenge kirken selv er forbundet med Kristus. "Som vinranken ikke kan bære frukt av seg selv, men bare i forening med vinstokken, slik kan heller ikke dere bære frukt uten å bli i meg. Den som blir i meg, som jeg i ham, han bærer frukt i mengde, men skilt fra meg kan dere ingenting gjøre. (Joh. 15)." Pave Leo den store uttrykte det slik: "Erkjenn, kristenmenneske, din verdighet!" Og Augustin sa: "Gled dere, vi er ikke bare blitt kristne, vi er blitt Kristus."

II. Alle er grener på den samme vinstokk.

Kristus og de døpte er blitt en enhet, et levende samfunn hvor de kristne ikke lenger tilhører seg selv, men tilhører Kristus - slik som grenene hører sammen med vinstokken. Og er vi en enhet med Kristus, er vi også i enhet med hverandre fordi vi alle er grener på den samme vinstokken, Kristus. Vi må se kirken som en enhet, som fellesskap, som "communio" - et fellesskap med Gud gjennom Jesus Kristus i Den Hellige Ånd.

Vi trer inn i dette fellesskap ved dåpen, vi blir styrket i det ved eukaristien som er kilden for det kristne liv. Dette er fellesskapet mellom hver kristen og Kristus og mellom de kristne seg imellom. Det er mer enn bare en sosial og psykologisk realitet: Kirken er er stor gave fra Gud. Legfolket er kalt til å ta imot denne gaven med takknemlighet og

ansvarsfølelse. Det skjer konkret ved legfolkets deltagelse i kirkens liv og sendelse. Alle må delta med sine spesielle evner og talenter. I sitt første brev til korintierne skriver Paulus: "Nå er dere Kristi legeme og hver på sin måte en del av det. Noen har Gud gitt et verv i kirken: Først apostlene, for det annet profetene, for det tredje lærerne, alt for å bygge opp Kristi legeme, så vi alle til sist blir ett (1. Kor. 12)."

Men det finnes også oppgaver i kirken som er knyttet til en spesiell vigsel, som prestevigselen. Ved dette sakrament får presten del i Kristi prestedømme på en måte som ikke bare er forskjellig i grad, men også i vesen fra den oppgave alle troende er kalt til ved dåpen. Prestens embede er først og fremst en tjeneste for alle mennesker i kirken, en nødvendig tjeneste. Men å være til tjeneste for kirken er ikke bare en oppgave for prestene, men for alle troende, og derfor skal man motivere alle troende til tjeneste.

Om nødvendig kan biskopen overlate til legfolk funksjoner som før i tiden var forbeholdt prestene i kraft av prestevigselen, som f. eks. å forrette ved ordets gudstjeneste, eller liturgisk bønn, meddele dåpens sakrament og dele ut kommunion. Alt dette er i overensstemmelse med kirkeretten. Men utøvelsen av de nevnte funksjoner gjør ikke vedkommende til hyrde i egentlig forstand: Bare prestevigselen gjør det. Utøvelsen av disse liturgiske handlinger er altså ikke lenger bare en oppgave for prestene, men er etterhvert blitt en oppgave for alle troende. Likevel kom det under bispesynoden i 1987 mange

Første kvinnelige dr. theol. i Norge
Forsteamanuensis Turid Karlsen Seim er den første kvinne i Norge som har tatt doktorgraden i teologi. Lørdag 3. februar forsvarte hun sin avhandling «Det doble budskap», om avhengighet og avstand mellom kvinner og menn i Lukas' skrifter.

«Lukasfortellingen har en innebygget tvetydighet som har fått forskerne til å henholdsvis erklære Lukas for kvinnevennlig eller kvinnefiendtlig, alt etter hvilke deler de har lagt vekt på. Hvordan makter

Lukas det kunststykke,» spør Karlsen Seim, «å målbære sterke kvinnetradisjoner, samtidig som han ivaretar de ideologiske og sosiale mekanismer som fremmer en mannsdominert kirkeledelse? Det skjer gjennom et fortellingsforløp som gir innsikt i taushetsskapende strukturer og betingelser. Kvinnene bringes til taushet, samtidig som de får komme til orde som prisverdige modeller.»

Om dette er «teoretisk forarbeide til en annen forkynnelse», vil Vårt Land vite.

«Det er vel heller et bidrag til å fornye teologien — men i den grad teologien fornyes, smitter det vel også over på forkynnelsen. Det er vel også et bidrag til å reflektere litt over hvorfor ting er blitt som de er — og hvordan de kan forandres,» svarer Karlsen Seim, som mener at «det må vel både kvinnelige og mannlige prester til for å gjenspeile hele menneskenes virkelighet».

4

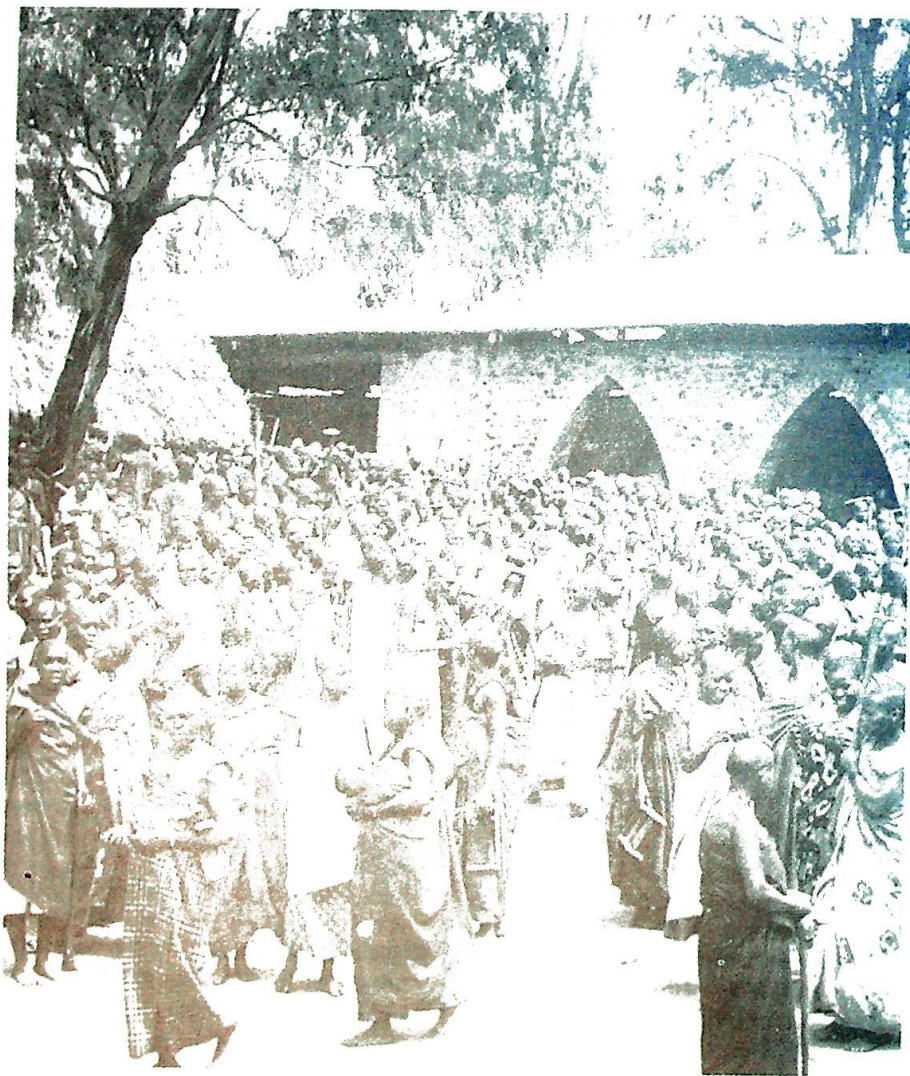
kritiske bemerkninger i den forbindelse. Man mente at det er fare for misbruk når andre enn presten tilegner seg oppgaver som er knyttet til vigselen. Når legfolk får utøve visse funksjoner i kirken, må det gjøres helt klart at de utfører dem i kraft av sin dåp, ikke i kraft av noen spesiell vigsel.

Under synoden rettet biskopene særlig oppmerksomheten mot lektor- og akolytt-tjenesten, som i stigende grad er blitt overlatt til legfolk.

Deltagelse i kirkens liv

Legfolket tar del i kirkens liv på flere måter, men først og fremst gjennom deltagelse i den lokale menighets liv som er en del av den universelle kirkes liv. Fellesskapet i kirken har en universell dimensjon, som finner sitt direkte og synlige uttrykk i menighetens liv. Bispesynoden understreker betydningen av pastoralråd på bispedømmeplan og fornyelse av menighetslivet; det er viktig å motivere legfolk til å delta i det pastorale ansvar. På menighetsplan er det menighetsrådene som deltar i dette ansvar.

Det kirkelige fellesskap som kommer til uttrykk gjennom den enkeltes innsats, viser seg enda klarere der legfolk samarbeider i grupper og organisasjoner. Kirken må stille seg positiv til legfolkets frihet til å organisere seg i aktivitetsgrupper - det er en rettighet legfolket har gjennom dåpens sakrament som nettopp kaller de troende til aktiv deltagelse i kirkens fellesskap og sendelse. Paven nevner fem kriterier som viser om slike grupperinger

«Fellesskapet i kirken har en universell dimensjon som finner sitt direkte og synlige uttrykk i menigheten,» skriver paven i Christifideles Laici. Her en menighet i Burundi på kirkebakken. Foto: KM.

av legfolk oppfyller de krav kirken stiller:

1. den vekt det legges på enhver kristens personlige kall til hellighet;
2. ansvar for å forkynne den

katolske tro uavkortet og i overensstemmelse med læreembedet;

3. vitnesbyrd i fellesskap med pavens autoritet, som symbol på kirkens enhet;

4. arbeid i overensstemmelse med

Paven beklager «sambo-eksplosjonen»
Pave Johannes Paul II har advart italienske jurister mot enhver form for juridisk anerkjennelse av sambo-forhold. Det ville være å gjøre seg medskyldig i en «beklagelig kulturell revolusjon», sa paven nylig til en kongress av italienske katolske jurister. Det er annen gang paven klart fordømmer et lovforslag fra det italienske sosialistpartiet som vil sikre folk som har vært samboere i mer enn tre år, en lignende rettsstatus som gifte par.

CATHOLIC HERALD

Verdiene er viktigst

Nylig fikk vi den første «doktor i idrett» her i landet. Navnet er Sigmund Loland, hans avhandling «Fair play i idrett» søker å klargjøre idrettens normer og verdi-grunnlag. Den største trusselen mot idretten i dag er nettopp mangelen på verdirefleksjon, mener «idrettsdoktoren».

I en samtale med Vårt Land går Loland sterkt ut mot forsøplingen innen idretten, og han «fnyser av den holistiske

helsestudiokulturen». Og han har følgende å si om doping: — Foreløpig har vi ikke sett dopingens mest skremmende konsekvenser. Men dersom genteknologien får fritt spillerom, vil vi få idrettsutøvere som er helt like. For å sette det på spissen: Det kan bli motvinden som avgjør utfallet. Et slikt perspektiv vil odelegge idrettskonkurransene. Fascinasjonen over talentet vil forsvinne.

og deltagelse i kirkens apostoliske virke;

5. iver etter å virkeliggjøre kirkens sosiale struktur i verden i dag.

Det er ønskelig at visse foreninger - på grunn av sin nasjonale og/eller internasjonale karakter - får en offisiell godkjennelse av kirkens autoriteter. Det pavelige råd for legfolk har fått i oppdrag å lage en oversikt over de forskjellige foreninger og sammenslutninger som offisielt er anerkjent av kirkens øverste autoritet, og fastsette de nødvendige betingelser og regler for at en forening kan få slik godkjennelse av kirken.

Ansvar for det felles gode betyr ikke minst at man må unngå alle motsetninger og aktiviteter som kan bli til skade for kirkens enhet, skriver paven.

III. Gå ut og bær frukt

Fellesskap og "sendelse" er nær knyttet til hverandre, og det er samme ånd som til alle tider samler kirken, og som også sender den ut for å forkynne det glade budskap. "Det vi har sett og hørt, det forkynner vi for dere for at også dere skal ha samfunn med oss. For vårt samfunn er et samfunn med Faderen og Hans sønn, Jesus Kristus"(Joh. 1,3).

Mange land og nasjoner hvor kristent liv tidligere blomstret, blir i våre dager satt på alvorlig prøve på grunn av likegyldighet, sekularisering og ateisme. I mange europeiske land med stor økonomisk velstand innretter folk flest seg som om Gud ikke eksisterer. Religiøs likegyldighet overfor livets store spørsmål er like farlig som bevisst ateisme.

I andre regioner og land finnes det fremdeles en levende tradisjon av fromhet og kristen livsførsel. Men også der står mangt i fare for å forsvinne både på grunn av sekularisering, men også på grunn av mange av de ny-religiøse sekter som er oppstått i vår tid. Bare en fornyelse i forkynnelsen av evangeliet kan redde situasjonen, og her har legfolket en stor oppgave. Det er deres oppgave å bevitne at kristen tro er det eneste svar.

Men i tillegg til indre fornyelse, må kirken også arbeide for å bringe evangeliet til alle dem som ennå ikke kjenner Kristus. Også her blir legfolks innsats stadig viktigere. Fremdeles er det mange som er seg sitt kall bevisst og drar ut til fjerne land for å arbeide i Guds vingård der, men problemene og utfordringene er blitt så store at bare en felles innsats av alle troende kan løse dem. Derfor må alle troende føle seg ansvarlig for at det stadig finnes preste- og ordenscall til slik tjeneste.

Tjene menneskene og samfunnet

Kirken har som oppgave å forkynne Guds mysterium gjennom Jesus Kristus. Gud har - gjennom Sin sønns menneskevordelse - forenet seg med hvert menneske og derved gitt hvert menneske dets absolute og ukrenkelige verd og verdighet. Denne verdighet er grunnlaget for menneskenes likhet, derfor kan ingen former for diskriminering forsvares. Erkjennelsen av hvert enkelt menneskes verd fordrer ærbødighet for menneskerettighetene - og forsvar og prioritering av

disse rettighetene.

Menneskets ukrenkelighet har sitt fundament i menneskelivets ukrenkelighet. Å snakke om menneskerettigheter uten at man forsvaret retten til liv, er falsk og ulogisk. Kirken kan aldri godkjenne noe som skader menneskelig liv. Alt menneskeliv er en gave av Guds godhet, selv når det er svakt og skrøpelig. Og selv om alle har ansvar for å forsvare menneskets rett og verdighet, gjelder det likevel på en særlig måte de legfolk som er kalt til det på grunn av sin oppgave i samfunnet. Det gjelder både foreldre og oppdragere og alle som råder over politisk og økonomisk makt. Nye muligheter og ansvarsforhold er kommet i søkelyset ved den enorme utvikling i den biologiske og medisinske vitenskap og den tekniske utvikling på disse felt. Vi er nå i stand til å manipulere med det menneskelige liv helt fra fødsel til død på en måte som for kort tid tilbake knapt var tenkbar. De legfolk som arbeider innen det medisinske, sosiale og lovgivende virkefelt, må være seg bevisst den store utfordring disse problemene stiller dem overfor.

Erkjennelse av individets verdighet krever erkjennelse av livets religiøse dimensjon, med andre ord rett til samvittighets- og religionsfrihet.

Det eksisterer et gjensidig avhengighetsforhold mellom den enkelte og samfunnet. Det som gjøres til fordel for den enkelte, må også tjene samfunnet, og det som gjøres av hensyn til samfunnet, må også være til beste for den enkelte.

Ekteskap og familieliv er uttrykk for menneskets sosiale dimensjon.

En brannfakkell om dåpen

At det stadig blir færre som bærer sine barn til dåp i kirken, det er en situasjon vi må møte som kirke, sier presten (og forfatteren) Karsten Isachsen. «Jeg registrerer at vi ikke lenger lever i en kristen enhetskultur: Ca. 20% av de barn som blir født i Norge, blir ikke døpt.»

Fra egen virksomhet som prest i Den norske kirke kan Isachsen fortelle om konfirmanter som en uke før konfirmasjonen ønsker å bli døpt, fordi de ikke ble

døpt som barn. «Det jeg er ute etter, er at kirken må møte disse menneskene og dope både ungdom og voksne mennesker og gjøre det til noe regulært og normalt! Jeg har døpt barn hele livet og kommer til å fortsette med det.» sier Karsten Isachsen, som presenterer seg selv som «en dåpsglad prest» — som ikke har skiftet teologisk standpunkt i synet på barnedåpen. Men han mener at man ikke kan fortsette å tviholde på barnedåp som eneste tilbud fra kirken. «På kirkebakken» (P 1)

Guds publikum?

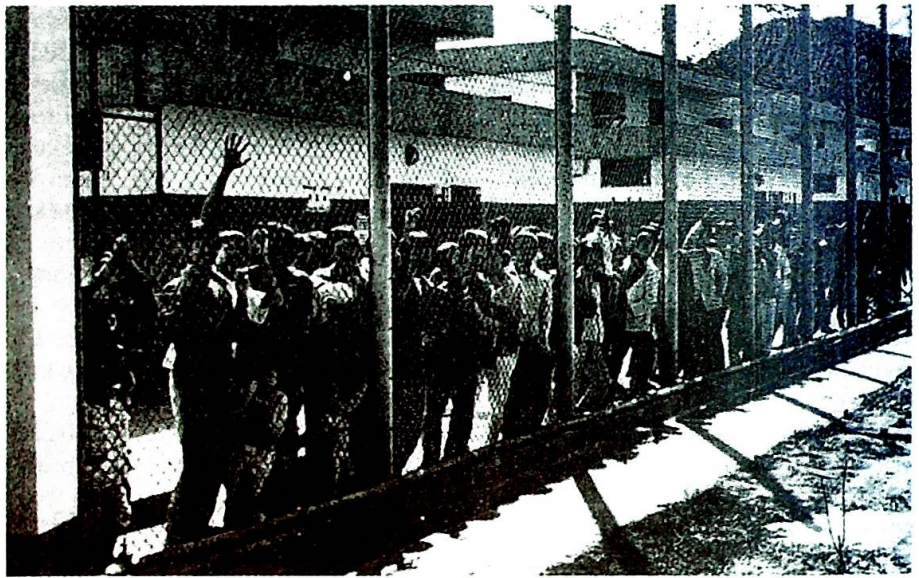
— Hoymessen er gorr kjedelig så lenge den oppfattes som underholdningstilbud, hvor verdien ligger i om vi ble underholdt eller ikke, skriver Hans Jacob Kinge, sogneprest i Sinsen menighet i Oslo, i Vårt Land. — Men som en venn sa det: «Guds fiende har med glede sett på hvordan vi langsomt og pent har gått over fra å være Guds menighet til å bli Guds publikum. Ja, publikumsmentaliteten i våre kirkerom er i dag en ren åndskamp,

6

Her ligger også fundamentet for legfolks sosiale innsats. Derfor krever denne livsform særlig oppmerksomhet, ikke minst på grunn av vår tids farlige strømninger som truer med å ødelegge familielivet. Kjærligheten er den grunnleggende dimensjon i kristen tjeneste for samfunnet. Kirken er derfor kalt til nestekjærlighet, og nestekjærligheten har alltid vært fundamentet for legfolks innsats for å tjene verden og menneskene.

Kjærligheten kan aldri ses løsrevet fra rettferdigheten: derfor må de kristne forsvare og fremme rettferdigheten, og derfor må de delta i det offentlige liv. Det innebærer at de, der det er mulig, bør delta i politiske aktiviteter, og da særlig engasjere seg i arbeidet for fred. Legfolk har ikke lov til å være likegyldige på dette punkt. De bør engasjere seg i kampen mot vold, krig og terrorisme, mot militarisering av det offentlige liv, mot våpenkappløp og atomtrussel.

Alle jordens goder, også privat eiendom, har en sosial funksjon og skal brukes til å beste for alle mennesker. Målet er «utvikling av et virkelig menneskeverdige liv». Legfolket må stå i første linje når det gjelder å løse de meget alvorlige problemer den stigende arbeidsløsheten i store deler av verden fører med seg. Også økologi er et viktig anliggende fordi «menneskene har fått en Guds gave i hendene som den skal gi videre, helst i bedre forfatning, til de kommende generasjoner». Kultur er ethvert folks felleseie, den uttrykker dets verdighet, frihet og kreativitet. I den forbindelse nevner paven den trussel

«Alle jordens goder, også privat eiendom, har en sosial funksjon og skal brukes til beste for alle mennesker.»

Vietnamesiske båtflyktninger bak piggetrådsgjerder i Honkong.

mange kulturer er utsatt for i dag ikke bare fordi de «fjerner seg fra kristen tro, men også fra de menneskelige verdier». Derfor anmoder kirken det troende legfolk om å virke på de steder og områder hvor de på særlig måte kan tjene kulturen: på skoler og universiteter, ved vitenskapelige og tekniske forskningsinstitutter etc.

Et viktig middel for å skape og fremme kultur er de sosiale kommunikasjonsmidler. Massemediens verden representerer en utfordring for kirken, og også her må det troende legfolk bidra med sin kapasitet og kunnskap. Evangeliet må forkynnes langs alle veier i vår verden i dag - også gjennom de viktige veier som presse, fjernsyn, film og teater utgjør.

IV. Arbeidere i Herrens vingård

Alle - både barn og voksne, kvinner og menn - er kalt til å arbeide i Herrens vingård. Alle er kalt til å bidra med sine evner og gaver, og forskjellen i gaver og evner er nettopp et tegn på kirkens rikdom. Synoden rettet særlig oppmerksomheten mot ungdommen som den kalte «kirkens håp». De unge er en utfordring for kirkens fremtid, men de må ikke betraktes som objekt for kirkens pastorale omsorg, men som medarbeidere i kirkens og samfunnets fornyelse.

Antallet eldre mennesker stiger i alle land i verden. Mange av dem er ikke lenger i arbeid, og det har åpnet veien for en ny form for apostolat i kirken hvor eldre mennesker stiller sin visdom og erfaring

hvor den som ikke bevisst kjemper imot, blir overlistet!»

— Og så var det biskop Per Lønning som en gang advarte mot dette at forbrukermentalitetens tilbudstekning skal gjøre sitt inntog og sette sitt preg på kirken. «La ikke kirken bli et åndelig shoppingssenter.» sa han, og han trakk bl.a. frem en rekke enkeltopptredener i kirken som nok kunne trekke fulle hus og få applausen til å stå i taket, men som likevel lett kan bli en avsporing.

Hvem løser velfredskrisen?

— Egentlig tror jeg ikke at fellesskapsfølelsen har dødd hen. Jeg tror heller ikke at solidariteten er byttet ut med egoisme, som enkelte politiske kommentatorer vil ha det til, skriver Leif Arne Heløe, tidligere sosialminister, nå adm. dir. i Norges almenvitenskapelige forskningsråd, i en

kronikk i Aftenposten. — I våre dager er det imidlertid vanskelig å mobilisere til kamp for fellesskapet fordi visjonene om hva velferdsstaten skal utrette, har bleknet. Trolig har vi ikke klart å finne et naturlig balansepunkt mellom individuell frihet og kollektiv forpliktelse. Kanskje lovet velferdsstatens mødre og fedre for mye, og vi ventet enda mer.

til disposisjon for apostolisk virksomhet.

Synoden rettet særlig søkelyset mot kvinners rolle og status i kirken. Kvinnene er i stigende grad aktivt med i samfunnslivet, og det er derfor viktig at de også deltar mer og mer på de mange felter kirkens apostolat omfatter. “ Hvis noen har den oppgave å fremme kvinners verdighet i kirke og samfunn, så er det kvinnene selv som må erkjenne sitt ansvar som ledende skikkelser,” skriver paven.

Kvinnene har sine egne gaver og oppgaver og har derfor et spesielt og spesifikt kall. “For å klargjøre dette kall og kvinnens identitet i relasjon til mannens, trenges det nøyaktige og dyptpløyende studier av det antropologiske fundament for mann og kvinne. Bare slik kan man finne frem til hvordan kvinnen kan bruke de spesielle gaver hun har som kvinne, i kirkens tjeneste.” Det er viktig at kvinnene er med som medlemmer og rådgivere i bispedømmets og menighetenes rådgivende organer. Ifølge evangeliet gikk urkirken ut over sin tids kultur da den også kalte kvinner til å forkynne det glade budskap, men det har alltid vært og er fremdeles kirkens praksis at kvinner ikke kan motta presteavgiselsens sakrament. “Her befinner vi oss på funksjonens

område, ikke på verdighetens eller hellighetens område,” skriver paven.

Synoden retter oppmerksomheten mot to viktige oppgaver “som er betrodd kvinnene”: for det første “å gi den fulle verdighet til familielivet og morskallet”, for det annet å “bevare kulturens moralske dimensjon, en kultur som er mennesket verdig, og som tar vare både på den personlige og den sosiale funksjon.”

Samarbeid mellom menn og kvinner i kirken er meget viktig. Dette samarbeidet har sitt utspring i Skaperens opprinnelige plan som fra begynnelsen av har villet at kvinne og mann skulle være ett. Og dette første personfellesskap er kilden til alle andre former for fellesskap.

Mennesket er kalt til et liv i glede, men vi erfarer hver dag at det finnes mange former for lidelse og smerter hos mennesket. Også de syke og de som lider, er kalt til å være medarbeidere i Guds vingård og delta i arbeidet til vekst for Guds rike på jord på en ny og verdifull måte. Apostelen Paulus' ord må bli deres program: “Nå gleder jeg meg over det jeg har å lide, det som ennå gjenstår av Kristi trengsler utfyller jeg selv med dem jeg må bære på min egen kropp, til beste for hans legeme, kirken (Kol. 1,24).”

En syk er altså ikke bare objekt for kirkens kjærlighet og omsorg, men er aktiv og ansvarlig deltager i kirkens arbeid for evangeliet og frelsen. Slik kan kirken forkynne det glade budskap for en verden som langt på vei har mistet sansen for menneskelig lidelse, og som

forsøker å bortforklare lidelsens hårde virkelighet.

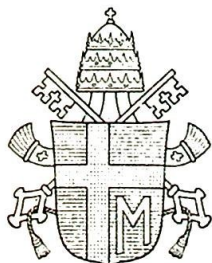
V. For at dere skal bære frukt i mengde

Bildet av vinstokken og grenene åpenbarer et annet aspekt ved livet og legfolkets oppdrag, nemlig et kall til stadig å vokse og modnes og bære mer frukt. Det er derfor viktig at hver og en finner og virkeliggjør sitt kall. Gud kaller meg og sender meg for å arbeide for at Hans rike skal komme. Og det er ikke noe motsetningsforhold mellom det liv legfolket er kalt til å leve som medlemmer av kirken, og det kall de har til å være gode samfunnsborgere. Livet er en enhet, og det å splitte det opp i en religiøs og en verdslig del, er en av de farligste villfarelser i vår tid.

Den religiøse oppdragelse bør ha en bred plass i legfolkets liv, og katekesen er en viktig del av kirkens virksomhet. Det naturlige og grunnleggende sted for trosopp-læring er den kristne familie, men det er også viktig med katolske institusjoner og foreninger som kan hjelpe legfolket til å leve et liv med kirken.

Paven oppfordrer til ekte fellesskap, *communio*, i kirken. På terskelen til det tredje årtusen står kirken som helhet overfor “den store oppgave. . . å forkynne på nytt det glade budskap, et budskap som dagens verden sårt trenger til”. Det troende legfolk “bør se på seg selv som aktive og ansvarlige deltagere i dette prosjekt”.

Paven avslutter dokumentet med et lengre prosadikt til Jomfru Maria.

Pilegrimsspill i Nidarosdomen!

Vi har mange historiske spill, men et pilegrimsspill i Nidarosdomen vil bli vårt aller første kirkespill, sier Gayle Mosand til Nationen. Hun er daglig leder av Festivalkontoret som planlegger Olavsdagene, der man til sommeren vil kunne oppleve et nytt og annerledes historisk spill: Scenen blir selve Nidarosdomen, og publikum vil bli satt tilbake til en dag på 1300-tallet, til et møte med datidens pilegrimer, blant andre den hellige Birgitta av Vadstena.

Det er Carl Fredrik Engelstad som har

skrevet dette kirkespillet. Magnar Aam skriver musikken. Ola B. Johannessen skal ha regien, og spillet vil bli oppført under Olavsdagene.

Selve stykket er lagt opp som et Olavstevne i middelalderen, forteller Engelstad. Det foregår innen rammen av en Olavsgudstjeneste for pilegrimer med de sterke opplevelser som følger av denne rammen, den mektige katedralen, kong Olav som undergjører, og det rent liturgiske med sang og musikk, for å nevne noe.

Norge på verdenstoppen!

Verdensstatistikken over gaver viser at Norge siste år lå på topp med ca. kr. 2,50 pr. innbygger. «Bibelnytt» kan imidlertid også bringe beretninger om virkelig store gaver, f.eks. denne: «En ettermiddag før jul kom to menn til Bibelselskapet. De hadde med seg en koffert som skulle overrekkes til Bibelmisjonen». Kofferten viste seg å inneholde kr. 470.251 – det tilsvarer omtrent 13.400 bibler: Gave fra en dame som ønsket å være anonym.

Bibelnytt kan også fortelle om ungdom-

8 Ellert Dahl o.p.: Anne-Lise Knoff

– Dette er en kunst som ikke vil seg religiøs, den er det rett og slett fordi sinnet bakom er naturlig rotfestet i en kristen verden, skriver pater Ellert Dahl i denne anmeldelsen av Carl Fredrik Engelstad og Arve Stensruds bok «Anne-Lise Knoff» (Oris Forlag, Bærum 1989). – Uanfektet mestrer Anne-Lise Knoff det som andre har avskrevet som nærmest ugjennomførlig i vår egen tid: å skape en religiøs kunst som samtidig kan hevde seg religiøst og kunstnerisk.

I og for seg er det bemerkelsesverdig at en bok blir utgitt om en nålevende og høyst virkende kunstner – en som slett ikke er nådd opp i støvets alder. Det sier allerede meget om Anne-Lise Knoffs helt særegne stilling her i landet. Knapt noen annen kunstner har vunnet seg en så stor vennekrets gjennom sin kunst. Boken heter så helt selvfølgelig «Anne-Lise Knoff» og viser på forsiden et typisk Knoffsk motiv: en svevende jordklode innhegnet av et Jan van Huysumsk blomsterstykke, igjen innskrevet i en kniplings-omspunnet nisse, som atter er lagt inn i en frodig blomstereng der prestekragene synes å svinne hen i en svimlende stjernetåke – det kosmiske og det jordnære inderlige forbundet.

Ingen tvil: Dette er en helt særegen kunst. Den lar seg ikke uten videre bestemme ut fra gjeldende kunst-kategorier. Heller tvertom. Uanfektet mestrer Anne-Lise Knoff det som andre har avskrevet som nærmest ugjennomførlig i vår egen tid: skape en religiøs kunst som samtidig kan hevde seg religiøst og kunstnerisk. Dessuten klarer hun det kunststykke å være populær,

uten at det går på bekostning av kvaliteten i bildene. Ganske naturlig, instinktivt, trer hun sin forsiktede sti utenom de vanlige store fallgrubene, og alltid er hun personlig. I sin intuitive sikkerhet og mangel på pretensjon fremstår hennes verk på mange vis som et slags naturfenomen. Det er bilder som naturlig er fremsprunget av kunstnerens sinnet uten å gå den møysommelige vei innom de spesielle akademiske normer og moderne «ismer». Der andre har måttet kjempe og overvinne, er det her som om hånden simpelthen følger sinnet. Det er ingen avgrunn mellom konsept og utførelse, ingen tydelige anføtelser, men et verk som blir til på ordet. Kanskje er bildene heller én-dimensjonale, og det helt spesielle grepet som fusjonerer elementene til en helt ny, kunstnerisk materie, er sjelden tilstede, men alltid er bildene ekte, delikate, sprunget ut av et fint gehør. Vi aner skapergledden som ligger under produktiviteten, og det overrasker oss ikke å høre at kunstnerinnen tar med seg kopperplatene når hun skal avgårde, og risser på dem ettersom hun reiser.

Arne Stensrud gir en meget

levende karakteristikk av Anne-Lise Knoff ut fra samtaler, i bokens annen del. I all enkelhet kommer hun med noen overraskende tilståelser. «Når jeg lager et bilde, arbeider jeg etter en konkret idé,» sier hun. Når idéen er klar, da er også bildet på et vis ferdig. Det gjenstår bare utførelsen – «etterligningen», ville visst Platon ha sagt. Anne-Lise Knoff skjuler slett ikke at hennes kunst er litterær i sin inspirasjon. Ordet ligger like under billedflaten og sniker seg av og til ganske bokstavelig inn i form av en skrifttrevl midt i blomstermylderet.

Okildene er mange. Enkelte bilder er som kompendier – et kaleidoskop av litterære og visuelle inntrykk. Noen byr iakttageren en stadig gjenkjennelsens glede, mens andre er heller som vanskelige kryssord, der gåtene er så omspunnet at vi trenger en forklaringsnøkkel for å løse dem. De kristne mystikere – en Johannes av Korset, en Lady Julian av Norwich spiller med. Norrøn middelalderdiktning også. Kulturtroféer fra inn- og utland: Reimsfasadens to tårn, og Sienadomens intarsiagulv som et europeisk gobelin, vår hjemlige

melig giverglede. To vietnamesiske attenåringer — med kunstneriske anlegg — bosatt i Ølen (Sunnhordland), har laget og solgte bilder til venner og kjente. Resultat: kr. 2.000 til beste for bibeleksport til Armenia.

«Me såg mykje frå Armenia i Dagsrevyen og fekk lyst til å hjelpa.» skriver vietnamesisk-norske Astri og Magni. «Mykje av fritida vår går med til å laga desse bileta. Me tykkjer det er svært gildt.»

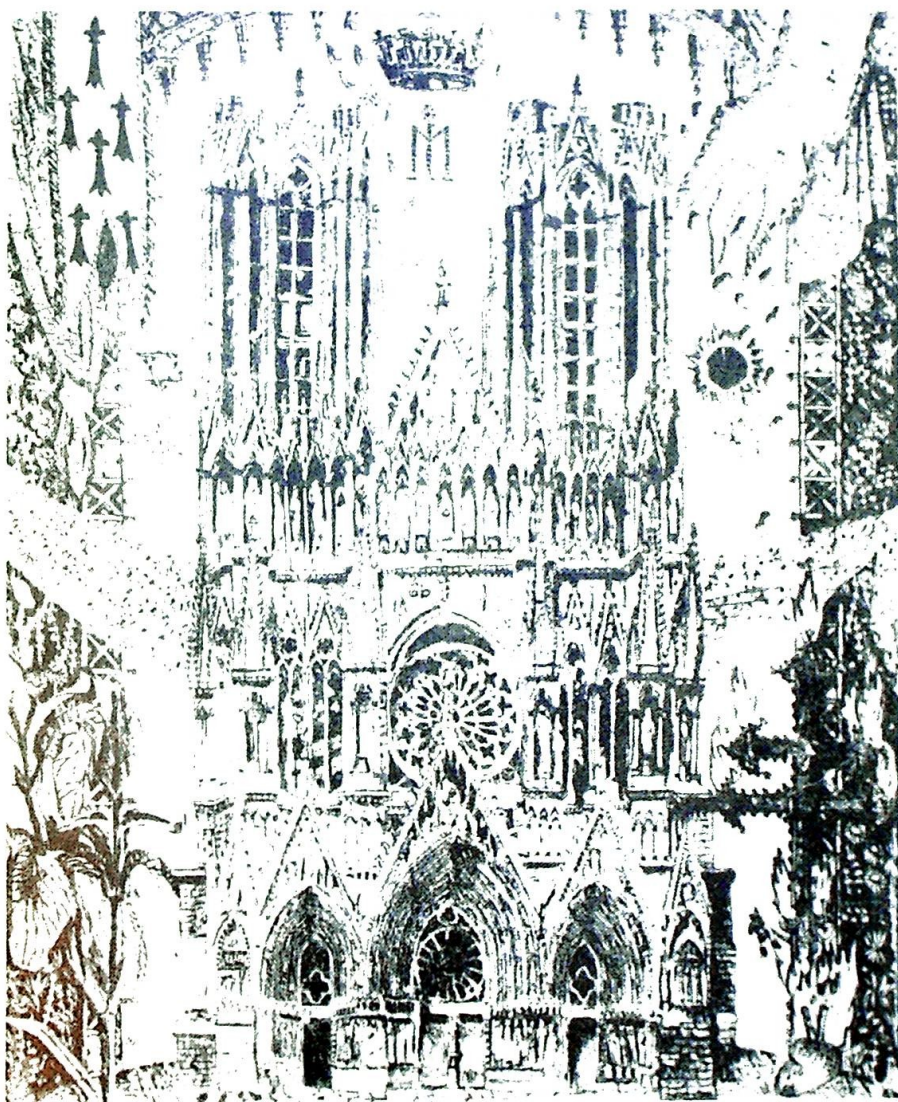
«Nytt om Bibelen»

Bibelen som lese-opplæring — 1990 er FN's leseopplæringsår

I Peru og Bolivia samarbeider Bibelselskapet med skolemyndigheter, menigheter og norsk misjon for å lage enkle bibeldeler med illustrasjoner og stor tekst. Ofte blir disse bibeldelene gitt gratis til skolene — det er ikke penger på budsjettene til innkjøp av skolebøker.

25% av befolkningen i Peru og Bolivia er analfabeter. Barn og ungdom må ofte lete etter tilfeldige småjobber for å bidra til at familien skal overleve. Skolegang blir en uoppnåelig luksus. Det Norske Bibelselskap vil i 1990 være med og dekke utgiftene til disse leseopplæringsprogrammene.

«Nytt om Bibelen»

«Enkelte bilder er som kompendier — et kaleidoskop av litterære og visuelle inntrykk. Noen byr akttageren gjenkjennelsens glede, mens andre er heller som vanskelige kryssord, der gåtene er så omspunnet at vi trenger en forklaringsnøkkel for å løse dem.»

Illustrasjon fra boken «Anne-Lise Knoff»: Katedralen i Reims.

Enebakk-madonna, en stavkirke i brann. Her en gjenklang fra en barndom som aldri tok ende — blomsterkroner sett i barneperspektiv, en stjernedis opplevet en vinternatt. — Sammensetningen er ikke tilfeldig. Alltid sees tingene under en særlig, personlig synsvinkel. Gjenstander fanges opp og blir vel-talende. De mangeartede tekstiler for eksempel: et fragment av en gullbrokade, en svetteduk, et jomfruelig slør, Frans av Assisis kjortel — relikvier som har fulgt mennesker gjennom livet, og som er blitt besjelet.

Dette er en kunst som ikke vil seg religiøs. Den er det, rett og slett fordi sinnet bakom er naturlig rotfestet i en kristen verden. I det religiøse tegnspråket anvendes både velkjente symboler og helt personlige tegn: Rosenblader som tegn på luft eller vår runde jordklode sett fra månen, «en liten ting, stor som en hasselnøtt» for å sitere Lady Julian.

Dersom denne kunst unnslipper de vanlige rent estetiske kategorier, er det ikke fordi den ikke er vakker for øyet, men fordi den konfronter oss med en mangedimensjonal verden. At den blir rent intuitivt forstått og satt pris på av et stort publikum, er forlengst et faktum. I vår standardiserte tid, i de betongpregete omgivelser, danner disse bildene en kjærkommen oase, en hemmelig hage, der vi må ha lov til å glede oss over det vi liker. Anne-Lise Knoff er således de manges velgjører.

Boken er praktfullt illustrert med hennes bilder, som tolkes kyndig av Carl Fredrik Engelstad.

Kirken aldri upolitisk

– Tilbakeholdenhet var inntil ganske nylig den katolske kirkes politikk i DDR: Man ville for all del forhindre at kirken ble fanget inn av sosialismen – en «distanse» som ofte måtte betales i form av forfølgelse og overvåking, sier Joachim Wanke, biskop i Erfurt, i en samtale med ukeavisen Rheinischer Merkur.

– Men upolitisk var kirken strengt tatt aldri. For kirken er, alt etter sin størrelse,

et stykke bærende kraft i ethvert samfunn. Men den avgjørende rolle ligger i å motivere menneskene, gi dem et bærekraftig sett med verdier, formidle et menneske-bilde, og på den måten være med å prege det konkrete liv.

– Vi er ikke kirke på et tilfeldig sted, og vi kan ikke overlate dette landet til alle dem som ikke kjenner Gud, sier biskop Wanke, som understreker at DDR er sulteforet når det gjelder sosial oriente-

ring, og at kirken har sitt å bidra med når det gjelder å etablere et bærekraftig og menneskelig samfunn. Men kirken må ikke fortape seg i samfunnsoppgavene: – For mange er i dag økologi en slags religion, et stykke transcendererfaring. Jeg kan selvsagt ikke omdanne kirken til en slags økologi-klubb, men det jeg må gjøre, er å tenke over hvordan jeg kan komme på talefot med alle dem som befinner seg rett utenfor kirkedøren.

10 Brian McNeil C.R.V: Patriarken og diktaturet

– Jeg skriver *ikke* for å forsvare patriark Teoctist og andre biskoper som har prist de stalinistiske diktaturene og forsøkt å hindre andre i å fortelle verden om forfølgelsen av kristne i øst, skriver *pater Brian McNeil* i denne artikkelen. – Det er lett å forakte en patriark som hilser Ceausescu som «den rumenske nasjons høyest elskede sønn»... Men jeg tror det er nødvendig å se slike uttalelser i den riktige sammenheng.

«Diktaturets talsmenn i presteklær» – Aftenposten-journalisten Bjørn Brøymers navn for patriarkene Pimen, Teoctist osv. – kan synes en helt nøyaktig beskrivelse av Den ortodokse kirkes ledelse i de siste tiår. Det er lett å forakte en patriark som kan gå så langt at han hilser Ceausescu som «den rumenske nasjons høyest elskede sønn, en helt blant helter i vårt land...» Og vi ser mange som kommenterer Den ortodokse kirkes holdning ut av fra ståsted – som f.eks. Brøymer i Aftenposten (31.1.90).

Jeg skriver *ikke* for å forsvare patriark Teoctist og de andre biskoper som har prist de stalinistiske diktaturene og forsøkt å hindre enkelte prester som Gleb Jakunin i å fortelle verden om forfølgelser av kristne i Sovjet. men jeg tror det er nødvendig å se slike uttalelser som Teoctists i august 1989 i den riktige sammenheng.

For det første har Den ortodokse kirke enda mindre *teologiske* ressurser enn de lutherske kirker når det dreier seg om å kritisere en regjering.

Luther understreket (som kjent) Rom 13, 1f.: «De som er ved makten, er innsatt av Gud». I Den lut-

Var den rumenske patriark Teoctist og den sovjetiske patriark Pimen (på bildet) diktaturets talsmenn i presteklær?

herske kirkes protestholdning mot regjeringen i Øst-Tyskland i de senere år kan man se en reaksjon mot Den lutherske kirkes svake posisjon i opposisjonen til Hitler – selv om det heller ikke i Øst-Tyskland har vært helt mulig å skape seg *teologiske* begrunnelser for slik opposisjon til en regjering. Den ortodokse kirke har for såvidt en politisk teologi som ligner den vi kjente i den katolske kirke tidligere: Man støtter regjeringen. Vi har riktignok hatt en slags «omvendelse» etter Det annet Vatikankonsil (bl.a. «frigjøringsteologi»); noe lignende ville vært absolutt utenkelig innenfor ortodoksien. Det er nå en gang slik at hver kirke har hatt sin egen historiske utvikling, og at verdier og innsikter som den ene kirke har bevart og fordypet, ikke har vært sentrale for den andre kirke. Vi har ikke lov til å bruke vestlig (katolsk eller luthersk) målestokk når vi vil vurdere Den ortodokse kirke.

For det annet har ikke protest vært noen prioritet for Den ortodokse kirke. Sterkt forkortet kan

Solidariske kirkeklokker

Den katolske kirke i Litauen har gitt uttrykk for solidaritet med det litauiske kommunistpartis separatistiske linje overfor moderpartiet i Moskva. Den 11. januar kimte klokken i mange katolske kirker i landet i hele femten minutter — deretter ble det holdt gudstjenester for en uavhengig litauisk stat, skriver «Informationsdienst Osteuropisches Christentum» (ID-OCHR).

Paven og avspenningen

— At den utviklingen vi har opplevd i det siste, i stor utstrekning er knyttet til Mikhail Gorbatsjovs navn, må enhver innse, skriver Helge Seip i Aftenposten. Han finner det riktig å minne om at systemforandringen i øst ikke er skjedd over natten. — Skal man trekke frem én faktor og ett navn som har hatt spesiell betydning for oppløsningen av de diktatoriske bånd i øst, går tanken likevel først

og fremst tilbake til året 1978. Da valgte den katolske kirken, for første gang på mange hundre år, å utpeke en pave fra Øst-Europa, fra Polens mektige katolske kirke... Uansett forhold til den katolske kirke som trosretning, må vi erkjenne at den har spilt en rolle i europeisk politikk mot slutten av det 20. århundre som etter alt å dømme gir neste generasjon et nytt og bedre fundament for videre samfunnsbygging, konstaterer Helge Seip.

man formulere det slik: Kirkens første oppgave er å feire liturgien og på denne måte forklare, forene og helliggjøre samfunnet. Prekenen er ikke sentral i forkynnelsen: Kirken forkynner ved å feire liturgien, ved å bruke ikoner og hymner osv. Og alle disse former for forkynnelse legger vekt, ikke på det man kunne kalle de moralske konsekvenser av det evangeliske budskapet (som protestanter

og dessverre også noen katolikker pleier å gjøre i prekenen), men på selve budskapet som skal formidles. Eventuelle konsekvenser av dette budskapet for samfunnet — noe de tyske katolske biskoper og Pave Johannes Paul II er meget opptatt av — har ingen plass i en ortodoks biskops forkynnelse. Hans oppgave er ikke å fortelle regjeringen hvordan den skal regjere, og heller ikke å

hjelpe velgere til å finne frem til den riktige avgjørelse i en valgkamp. Man kan naturligvis kritisere denne form for forståelsen av biskopenes oppgave, men man må akseptere at det å sammenligne patriark Pimens forkynnelse med Johannes Pauls forkynnelse er ikke å sammenligne likt med likt, siden de går ut fra helt ulike premisser når de preker. Man må også innrømme at til tross for alle pavelige og biskoppelige rundskriv, har den katolske kirke ikke greid å stanse avkristningen og sekulariseringsprosessen; d.v.s. at vi ikke er autorisert til å belære det kristne Østen.

Et annet aspekt må også nevnes her. Jeg har ofte hørt når jeg har vært i Romania og Ungarn, at biskopenes støtteerklæringer var prisen som måtte betales for at kirken i det hele tatt kunne ha frihet til å feire liturgien. Har jeg lov å forlange at de skulle vært martyrer isteden? Den ortodokse kirke har faktisk hatt mange martyrer helt siden 1453, bl.a. den hellige patriark Gregor av Konstantinopel i året 1821. Men kan jeg, som sitter her i friheten i min lille prestegård, forlange at en prest i et rumensk eller bulgarsk Lillehammer skal gi sitt liv for sin tro? Ville jeg vært villig til det?

Vi har kanskje litt for lett for å kritisere patriark Teoctist og «Pacem in Terris»-prestene i Tsjekkoslovakia utfra vår situasjon.

Et nytt kapittel i forholdet mellom den katolske og Den ortodokse kirke begynte i 1979 da pave Johannes Paul og patriark Dimitrios åpnet

Kritisk ortodoksi

“Korleis reagerer du på meldingane om at Gorbatsjov ønskjer å spela på lag med kyrkja i perestrojkaen?” Det er Vårt Land-journalisten Johannes Morken som stiller dette spørsmålet til Viktor Popkov, som høyrer til kretsen av legfolk rundt den ortodokse presten Gleb Jakunin - dei stiller seg svært kritiske til det kyrkjelege hierarkiet i Sovjet. Popkov, som har være fengsla fleire gonger, blei kristen gjennom lesing av russiske klassikarar i skoletida.

“Gorbatsjov er ærlig,” svarer Popkov som seinast i desember i fjor blei slått og mishandla av folk ein reknar med var frå KGB. “Problemet er at ønsket om at kyrkja skal spela på lag, ikkje uten vidare er godt for kyrkja. Gorbatsjov er interessert i kyrkjeproblema, og kyrkjespørsmål blir ope diskutert i massemedia. Men kyrkjelydane og dei truande er dei siste som vert spurde om korleis dei vil leva. Det er politiske leiarar og det kyrkjelege hierarkiet som vert

spurde ut om dette. Det religiøse livet er framleis under restriksjonar,” seier Popkov som fortel at “KGB framleis stiller med spionar i religiøse forsamlingar, sjølv om det ikkje er like lett å kontrollere det religiøse livet som tidligare.”

Popkov minner om “dei store vanskaner som møter dei som vil danna uavhengige kyrkjelege rørsler eller seminar. Han snakkar om at det framleis skjer sensur av kyrkjelege publikasjonar. Og han er djupt kritisk til det kyrkjelege hierarkiet som sit på sin post uavhengig av politiske regime: Alle, utan unntak, er styrde av partiapparatet. Det finst folk som har integritet, men dei ville fylgja med om dei politiske vindane skifter.”

“Kva rolle kan kyrkja spela mot den moralske krisa?” vil Johannes Morken vite. “Vi vil neppe ha stor innverknad. Men vi kan hjelpa til med å finna åndeleg retning når samfunnet igjen startar å tenkja.”

Paven til Tsjekkoslovakia

Den 21. til 29. april besøker pave Johannes Paul II Tsjekkoslovakia. I sin nyttårsstale sa Tsjekkoslovakias nyvalgte president Vaclav Havel at han ønsket at landet igjen skulle bli «et åndelig krysningspunkt i sentrum av Europa», og han ytret også håp om at paven «innen de neste seks måneder» ville besøke landet. Under oppholdet skal paven bl.a. besøke

valfartsstedet Velehrad hvor han kommer til å utnevne nye biskoper til de fem tsjekkiske bispeseter som fremdeles står tomme. Det forhandles om opprettelse av diplomatiske forbindelser mellom Tsjekkoslovakia og Vatikanet. Det tsjekkiske kommunistregimet angrep i tidligere tider til stadighet pave Johannes Paul II og kalte ham «en av de mest reaksjonære paver i dette århundret». KNA

Ut med marxismen

Den obligatoriske avgangsprøve i marxisme-leninisme er avskaffet ved Kliment-Ochridski universitetet i Sofia. Ifølge Radio Sofia ble beslutningen om å avskaffe denne prøven tatt etter forslag fra studentforeningene. (ID-OCHR).

den offisielle teologiske dialog. Hvis denne prosessen skal føre våre kirker tilbake til den enhet vi hadde i så mange århundreder, da er det helt nødvendig at vi øver oss i forståelse og tilgivelse. Det er ikke nødvendig at vi forsvarer patriark Teoctist. Men også for ham skal det gjelde hva Paulus sa, da han skrev til den splittede menighet i Korint: «Kjærligheten er tålmodig, kjærligheten er velvillig... kjærligheten utholder alt,

tror alt, håper alt, tåler alt» (1 Kor 13). Det skal gjelde også for de kretser i Den ortodokse kirke som forsvarte og fremdeles forsvarer Stalins tvangsoppløsning av Den bysantinske katolske kirke i Ukraina og i Romania. Bare slik kan vi komme til dét Paul VI så frem til: Den felles kalk vi alle skal drikke fra i den fullkomne enhet som er Jesu vilje for alle som tror på ham. •

Hva er moral?

Moral må være noe mer enn frykten for å bli oppdaget og hengt ut på Dagbladets førsteside – ifølge en uttalelse av Inge Lønning til Dagens Næringsliv.

«Moralsk er det ingen selvfølge at en 'effektiv' person (konkurranselysten mann, født på riktig sted og tid) skal ha mer materielle goder enn f.eks. en handikappet,» skriver Folkevett. "Det kan gis gode argumenter for det motsatte. Men det er også et spørsmål om hvilke verdier systemet fremmer. Den som lar tradisjonelle europeiske verdier som selverkjennelse, respekt for medmennesker, åndsinteresser styre livet, vil med få unntak klare seg dårlig i konkurransen. Disse verdiene svekkes. Hensynsløshet, systemtilpassing, pengefryd er verdier som styrkes. Men økt klatrelyst fører ikke nødvendigvis til økt innsats,» skriver Folkevett.

«Fristelsen til penger, egne penger og alt penger kan gi av posisjon, ære og berømmelse har lenge vært trend,» skriver Bengt Calmeyer i Arbeiderbladet. «Det er bra at det begynner å stinke. At trenden snur.

Jeg ser fram til at det å ha bygd sitt hus svart, med svarte penger, og at man heller ikke betaler skatt, ikke anses for smartness, men som det det er: undergraving av vår alles sikkerhet.»

Calmeyer forundrer seg over at «trendforskerne ikke i noen særlig utstrekning har pekt på at det er det korrupte og hensynsløse og det bånne umoralske som er den virkelig nye trend i tiden, – mangelen på samfunns-moral.»

Nye vanskeligheter for katolikkene i Romania

Tidligere rapporter fra Romania om forhandlinger om legalisering av Den gresk-katolske (unierte) kirke, fremstilles nå som nærmest fruktesløse. Forhandlingene mellom myndighetene og Den gresk-katolske kirke om tilbakeføring av kirkens eiendeler, har så langt ikke fort frem, opplyser talsmann for kirken til Keston College.

Den gresk-katolske kirke, som er en katolsk kirke med ortodoks liturgi, mistet sine eiendeler da den ble forbudt i 1948. Tidlig i januar i år ble det sagt at Den nasjonale redningsfronten i Romania var innstilt på å gi kirken legal status som kirkesamfunn. Men den nylig tiltrådte ministeren for religiøse saker, Nicolae Stoi-cescu, sier at legalisering av Den gresk-katolske kirke først kan skje etter at kirken har levert statutter for kirken til hans departement. Han har antydnet at staten også må undersøke legitimiteten av de biskoper som under Ceausescu ble hemmelig innsatt i sine embeder. For kirken får legal status, kan den ikke besitte eiendommer, ansette medarbeidere, utgi

bøker og annet materiell eller være «part» overfor rettsmyndigheter.

Biskopene i Den unierte kirke kan ikke akseptere myndighetenes stillingtagen. De mener Redningsfrontens oppheving av bestemmelsene fra 1948 automatisk gir kirken tilbake dens legale status. Et forslag om at den enkelte menighet selv får velge kirketilhørighet, er heller ikke godt motatt i Den gresk-katolske kirke. – Hvis vi hadde arbeidet side om side med Den rumenske ortodokse kirke i 41 år, så lenge som vi har vært forbudt, ville et valg kunne være reelt, heter det i svar fra de unierte biskopene. Metropolitt Alexandru Todea i Den gresk-katolske kirke har bedt sine ortodokse kolleger om samtaler om hvordan man gradvis og ordentlig kan returnere kirkens konfiskerte eiendommer.

Regjeringen har på sin side lovet forhandlinger med de unierte med tanke på å finne frem til en forhandlingsløsning på eiendomsspørsmålet. – Men, sier Stoi-cescu, som selv er praktiserende ortodoks kristen, – vi kan ikke la de ortodokse miste sine kirker til gresk-katolske menigheter som ennå ikke eksisterer. NØP

Sølibatet kommer til å falle

Ifølge moralteologen Bernhard Häring kommer den katolske kirke ikke til å holde fast ved sølibatsloftet som en «absolutt forutsetning» for «eukaristisk altertjeneste». Blant annet vil innflytelse og krav fra Latin-Amerika, Afrika og Asia bidra til en ny innstilling til sølibatet. Også pavens stilling vil bli forandret i det 3. årtusen, hevder pater Häring: Peter-em-

bedet bør forstås som en «forsonings- og enhetsjeneste for verden» og på den måten bli renset fra den «lite gode arv» fra dengang pavedomme var viklet inn i verdslig «maktkamp». Paven vil bli nødt til å oppgi de av sine privilegier som først er kommet til i «den senere tid», og som ikke er begrunnet i Skriften. Slik vil dynamikken fra Det 2. Vatikankonsil «bli vekket til live på ny», understreker Häring.

Häring forutser også en slutt på «de skremmende tendenser» til «moralrigorisme», særlig når det gjelder seksualmoralen. Å pukke på absolutt lydighet overfor alle læreembedets bud, er i lengden ikke holdbart. Normer som begrunnes fornuftig og ikke uten videre fremføres som absolutt forpliktende, har større sjanse for å bli godtatt og forstått, mener pater Häring. KNA

Om at en mann må få lov til å være mann 13

Richard Rohr
Villmannen

Fire taler om mannsfrigjøring.
Med et forord av Andreas Ebert
Gyldendal (Land og Kirke) 1989.
108 s.

Gyldendal Norsk Forlag gikk ut fra at denne boken ville være av interesse for leserne av «St. Olav», og sendte et anmelderexemplar. Gyldendal tok ikke feil. Vi er glad for å vite at Land og Kirke utgir et verk forfattet av en amerikansk fransiskaner og første gang utkommet på et forlag i München. Hver gang noe lignende skjer, er vi interessert og villige til å informere våre lesere. Det er jo en økumenisk begivenhet. Det betyr ikke at vi alltid har spalteplass til en lengre anmeldelse, men en kort anmeldelse betyr ikke mangel på anerkjennelse.

Om pater Rohrs bok har jeg følgende å si. Det er ikke i første rekke en studie i «mannsfrigjøring», slik som undertittelen lyder. Mennene har aldri vært kuet slik som kvinnene har vært det. Det er snarere en rekke taler til skikkelige mannfolk for å overbevise dem om

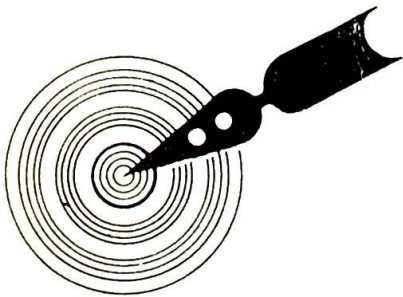
at en mann kan være en mann i Kristi kirke og dertil trives. Det er nemlig det jeg forstår med det uttrykket som brukes i boken: «mannsspiritualitet».

Det er fordi folk er forskjellige at den samme kirke tilbyr diverse former for spiritualitet. Menn kan ha sine spesielle grunner til å vantrives i Kirken. De kan finne seg i mindretall, føle seg angrepet av en militant feminisme og dermed kastet i armene på antifeminister som er like sekteriske som de verste feminister. Det er ikke dumt av en prest som har den brokede bakgrunn som p. Rohr har (jfr. selve boken), å si til «villmannen», dvs. til den mann

som ikke er spesielt «myk», men ganske enkelt mandig, at Kirken også har en «spiritualitet» som han vil kunne trives med, uten hang til mindreverdigetskomplekser eller mannssjåvinisme. Det er plass for den mann som simpelthen gjør bruk av sin mannlige energi.

Formålet er originalt. Om boken vil virke på våre hjemlige kretser, det gjenstår å se. I og med at der finnes få bøker med et slikt siktepunkt – om de overhodet finnes – får vi håpe at mange prøver denne medisinen, og at den virker i det minste på en hel del lesere.

A. Raulin o.p.

Fortapte sønn, du som er i himmelen,
du som ble reddet av din tillit
og som har vært et forbilde
for tusener fortapte,
du ungdom som opplevde det
forskrekkelige fravær,
syndens tomhet,
lengselen mot din fars hus,
hjelp meg til å be, i denne angstens natt
for de fortapte fedre
hvis synd
er å vende om på Kristi lignelse
og utslette i seg selv Faderens bilde.

Fra «Tusen grunner til å leve» av Dom Helder Camara

Bønn for Gorbatsjov

Under pavens reise til Afrika nylig var for første gang en sovjetisk journalist med på en pavereise – Pavel Negoitsa fra fagforeningsavisen «Trud». I et intervju for «Trud» forteller paven at president Gorbatsjov ble «meget glad» da paven under møte i Vatikanet lofte å be for at perestrojkaen skulle lykkes. Bønn er «en åndelig holdning og verdi som det er stort

behov for i Sovjet», sa Gorbatsjov. Ifølge Negoitsa ønsker paven Gorbatsjov «Den Hellige Ånds gaver, som er visdommens gaver», melder KNA.

Paven er neppe den eneste som ber for den sovjetiske statsminister. Det tor være mange som følger Hans Wilhelm Steinfeldts eksempel. I et intervju med Aftenposten nylig sa NRKs Moskva-korrespondent klart fra at «jeg tar Gorbatsjov med i aftenbønnen hver kveld.»

Sult truer millioner i Etiopia

Over tre millioner mennesker i Nord-Etiopia er truet av sult, og det vil være nødvendig med 600.000 tonn mat for å bedre situasjonen de nærmeste månedene.

Årsaken til matmangelen i år er at kornhosten slo feil. I tillegg er situasjonen forverret på grunn av borgerkrigen. Hjelpeorganisasjoner som har ønsket å hjelpe de nødlidende, har støtt på en rekke politiske problemer.

NØP'

Pavens sjette Afrika-reise: Kristendom mellom

Under sin ti dagers reise til Vest-Afrika ved månedsskiftet januar-februar besøkte pave Johannes Paul II en gruppe land der styret mer og mindre bygger på marxist-leninistiske læresetninger. Hvordan stiller paven seg til spørsmålet om marxistiske prinsipper i afrikanske land? Han takler dem med en kombinasjon av tålmodighet og velberegnet press, sier John Thavis, reporter for det amerikanske *Catholic News Service*.

For mange observatører var det nok en underlig opplevelse å se paven på «president-balkongen» i Guinea-Bissau sammen med general Joao Bernardo Vieira! Det lokale revolusjonære marxistiske parti har monopol på politiske ytringer i landet, og demokratiske institusjoner finnes ikke. På sin reise besøkte paven flere egner av Afrika hvor marxismen fremdeles er selve fyr-tårnet for politikerne - om enn med en etterhvert noe svekket lyseffekt, skriver Thavis. Både i Zimbabwe og Mosambique unngikk paven direkte kritikk og kom i stedet med små hint om på hvilke områder han mente staten burde gi plass for mer pluralisme. Bakgrunnen for denne strategien er, ifølge Vatikanet og andre kirkelige kilder, at paven holder afrikansk marxisme for å være en løs vev av slagord og sosiale mål og ikke en ideologisk tvangstrøye som i Øst-Europa. Dessuten er tingene langsomt på gli i Afrika.

Paven prøvde å egge til reform

under sin reise - tilsynelatende uten å utfordre sine verter. Et eksempel: En times tid etter at han hadde stått på balkongen sammen med general Vieira, sa han til katolikker og andre som var tilstede ved en messe at individet ikke må knuses av «et anonymt kollektiv, av institusjoner, strukturer eller systemer». Han talte også mot en for sterkt ideologisk preget statlig utdanning. Mellom linjene oppfordret han regjeringen til å gå med på et kirkelig forslag om å revidere landets undervisningsopplegg i mer «humanistisk» retning. Regjeringen har vist en viss mottagelighet for slike synspunkter.

I et møte i Vatikanet før pavens reise trakk ekspertene opp et skille mellom den afrikanske og den øst-europeiske form for marxisme. «I de europeiske kommunistlandene ble kristendommen tvunget mer og mindre under jorden, det er ikke tilfelle i Afrika,» ble det sagt.

Ifølge noen observatører innser paven at Afrikas ettpartistater vokste frem av frigjøringsbevegelsene, og at de i det minste har sørget for en viss grad av stabilitet. I mange land må det tas adskillige revolusjonære skritt før man når demokratiet, skritt som på det nåværende tidspunkt er umulige i områder der stammerivaliteter og etniske spenninger fremdeles fører til blodsutgydelser. Indirekte ga paven sin tilslutning til dette syn da han i Guinea-Bissau sa at han var klar over «hvor vanskelig det er å finne frem til de beste politiske fremgangsmå-

ter og få dem til å virke slik at de tjener det felles gode».

Afrikanske kirkeledere hevder at deres politiske fremtid ikke er begrenset til et valg mellom øst og vest, eller mellom kapitalisme og marxisme. Burkina Fasos kardinal Poul Zoungrana sa nylig i et intervju at «Vesten unnlot å gjøre sin plikt overfor disse landene og dyttet dem derved over i den marxistiske leir». Han understreket også at «dagens ny-kolonialisme - maskert som samarbeide - er et onde kirken ikke kan akseptere».

Ifølge en talsmann for Vatikanet er kirken i dag «ikke redd for at Afrika vil velge kommunismen». Man er snarere redd for at islamsk fundamentalisme skal få svært så fast fot på dette kontinent - selv om dette sjelden blir sagt direkte. «Det er det som truer Afrika i fremtiden - ikke marxismen,» sa talsmannen ifølge *Catholic News Service*.

Pavens to dagers reise til Guinea-Bissau og Mali bragte ham til land der katolikker og andre kristne er en ganske liten minoritet. I sine offentlige taler ga paven uttrykk for hvordan katolsk tro er vevet sammen med samfunnsbyggende virksomhet. I Guinea-Bissau utgjør katolikkene bare 5 % av befolkningen, men de driver likevel fire sykehus og 17 medisindepoter - en vesentlig del av landets totale helseomsorg. Landet ligger nær Afrika-toppen når det gjelder barnedødelighet og bunnen når det gjelder gjennomsnittlig levealder. I Mali

Femten hundre år siden sist!

Ledere for de fire største kristne kirkesamfunn i Midtøsten har nå møtt hverandre, for første gang på 1500 år, melder NTB. Motestedet var Kypros' hovedstad Nikosia.

Biskoper og prester fra den protestantiske, den romersk-katolske, den gresk-ortodokse og den koptiske kirke i Midtøsten ønsker å ta opp både religiøse og verdslige problemer i religionen. Siste gang disse fire «familiene» innen den kristne kirke møttes formelt, var i år 451.

Innstiller økumenisk dialog

Den gresk-ortodokse patriark av Jerusalem vil ikke lenger delta i teologiske samtaler med kristne av andre tradisjoner. I en offisiell uttalelse fra Hans Hellighet Diodoros I heter det at de «heterodokse» (dvs. kristne av andre konfesjoner) har brukt dialogen til å «stjele» medlemmer fra hans flokk. Patriarken minner også om at det er den ortodokse tradisjon som innehar «fylden av den kristne sannhet».

CHRISTIAN LIFE IN ISRAEL

Bare observatører til Seoul

Vatikanet har avslått innbydelsen fra Kirkens Verdensråd om å være medarrangør for den økumeniske verdenskonferanse for «rettferdighet, fred og bevaring av skaperverket» som finner sted i Seoul i mars i år. I et brev fra Kongregasjonen for de kristnes enhet heter det at den katolske kirke vil sende 20 observatører til kongressen.

KNA

marxisme og islam

Under sin sjette Afrika-reise nylig gjentok pave Johannes Paul II sin appell fra 1980 til verdens samvittighet om samlet innsats mot orkenspredningen i Sahel-området. Bilder viser vannletting i et uttorket elveleie. Foto: KM.

utgjør katolikkene bare 1% av befolkningen, men de har likevel hånd om seks sykehus og et dusin helse- og velferdssentre. I sin tale til 1.500 unge - de fleste muslimer - i Bamako i Mali understreket paven det som er felles i kristen og muslimsk tro, og det felles kall til å elske og tjene sine medmennesker. Han advarte også de unge mot «dem som markedsfører billige ideologier som bare skader og ødelegger dere», og anbefalte dem i stedet å satse på «grunnleggende verdier som er typiske for deres samfunn: integritet, humanitet, solidaritet, gjensidig respekt, æresfølelse.»

I Tchad er 44% av en befolkning på 5,7 millioner muslimer, ca. 33% er kristne - av dem anslagsvis 360.000 katolikker - mens ca. 23 %

sogner til forskjellige naturreligioner. Paven hadde følgende ord til muslimene i Tchad: «Jeg hilser dem og forsikrer dem om at jeg kommer som en dialogens og fredens mann.» Paven roste landets nye grunnlov som garanterer religionsfrihet og adskillelse av stat og religion. «Jeg håper at et slikt fritt klima vil bidra til å øke det konstruktive samarbeidet mellom muslimer og kristne.»

Kapp Verde, det fjerde landet paven besøkte, er - nominelt - hovedsakelig katolsk, rundt 90 % av en befolkning på ca. 320.000. Siden frigjøringen i 1975 har landet hatt en marxistisk regjering som ifølge bladet *Katolische Missionen* «ikke har særlig høye tanker om glasnost og perestrojka. Kirken nyder ingen form for privilegert

stilling og har liten ytre anseelse. Men til tross for det noe spente forhold mellom kirken og staten, får kapusiner munkene i landet utgi et meget frittalende katolsk blad. Landet ligger i Sahel-sonen og har hatt gjentatte tørkekatastrofer. Kirken har derfor særlig arbeidet for å bedre landbruket og matforsyningen. Det finnes én grunnskole og fire videregående skoler i kirkelig regi, men ingen sykehus. Under et massemøte i hovedstaden Prania kom paven, ifølge *Vårt Land*, med en appell til de unge om ikke å gi opp sine idealer i jakten på personlig suksess, makt, rikdom og erotikk: «Ikke gi opp deres overbevisning, ikke selg idealene,» sa paven.

I en tale i Burkina-Faso gjentok han sin appell fra 1980 til verdens samvittighet om samlet innsats mot ørkenspredningen i Sahel-området: «Avvis ikke de sultende på dette kontinentet, nekt dem ikke den universelle rett til menneskeverd og en sikret eksistens.»

Et annet emne paven tok opp under sin reise, var kampen mot lepra. I en tale på Lepradagen den 28. januar til ca. 200 leprapasienter på et sykehus i Guinea-Bissau oppfordret paven til å støtte offentlige og private tiltak for å bekjempe denne sykdommen. Det er «en skandale for det internasjonale samfunn' at det - til tross for de enkle midler som skal til - ikke er lykket å utrydde denne sykdommen,» sa paven. Det er i dag ca. 15 millioner mennesker som er smittet av lepra.

Ola nordmann leser stadig mer –
ikke bare aviser og blader

I fjor økte bokomsetningen med over 11 prosent, opplyser direktør Olav Gjerdene i Den Norske Bokhandlerforening til NTB. Barne- og ungdomsbøker og innbundne billighøker har solgt best. Det er også solgt mange bøker – fagbøker medregnet – for høyere utdanning og videregående skoler. Den mest solgte bok i bokhandelen i fjor ble «Barnetimeboken» fra NRK – i 60.000 eksemplarer.

Litteraturen vår identitet

– Har man et instrument, skal man ikke bare spille på én tone, men bruke det hele, sier den islandske dikter Matthis Johannessen – en av årets kandidater til Nordisk Råds litteraturpris – i et intervju med Aftenposten. Instrumentet han sikter til, er litteraturen.

– Instrumentet vårt er tusen år gammelt. Fordi vi kan lese litteraturen, har vi kontakt med hele vår historie. Vi kjenner

litteraturens mennesker og deres følelser så godt at hvis folk moter dem i mine dikt, kjenner de dem igjen. Også unge folk. Vi er få, men vi blir mange med så rik litteratur. På tross av massemedienes inn- tog, og mindre interesse for litteratur også her, vil kulturarven alltid ligge oss i blodet. Den er vår identitet. Da menneskene slet som verst her i landet, var det litteraturen de overlevde på. I den realiserte de sine drømmer, sier Matthis Johannessen.

I forordet til biografien *Sigrud Undset – et liv forteller Gidske Anderson* at hun som liten ble merkelig grepet av dikterens portrett: «Det tunge ansiktet så på meg med uutgrunnelige øyne gjennom fotografens vindu. Dette fotografiet kom alltid tilbake i minnet når jeg stilte spørsmålet: Hvem er hun? Hvem var hun egentlig?»

Drivkraften bak denne biografien er da også å finne ut hvem Sigrud Undset «egentlig» var. Men dette lille ordet «egentlig» viser seg i løpet av boken å bli dens problem. For når er en dikter mest «egentlig»? Er det i det offentlige liv, eller i forholdet til de nærmeste? Er det i personlige kriser og hemmelige lys- ter og laster? Eller er det i verkene selv, og i den åndelige anspennelse som skapergjerningen krever – i trangen til å søke en erkjennelse hinsides tid og rom og finne poetiske uttrykk for den?

Gidske Anderson slutter seg til Balzacs ord om at en dikters liv er hans bøker. Men samtidig reserverer hun seg mot å ta konsekvensen av dette og gå inn i Undsets skjøn- nlitterære forfatterskap. Likeledes som hun melder pass overfor Undsets religion: «Jeg føler meg i vill- rede overfor Sigrud Undsets kristen- dom, også fordi jeg er agnostiker.» Anderson vegrer seg mot å aksep- tere den intellektuelle siden som sto så sterkt i Undsets og andre samti- dige forfatteres katolisisme, og løser det hele ved å anta at det har funnet sted en slags mystisk om- vendelse, «en sterk personlig opple- velse». Man spør seg selv om det «egentlig» hos Undset ikke får for

små kår med et slikt utgangspunkt.

Gidske Anderson har valgt en personlig tilnærming. Forordet røper at hennes interesse for Undset har et medfølende, medlidende aspekt: «Jeg merket meg med for- bauselse at noen sa hun følte seg ensom, muligens oversett da hun kom tilbake til Norge i 1945 etter krigsårene». Og det Undsetbilde hun presenterer, er den ensomme og sårbare skikkelsen, «mennesket bak» den strenge og avvisende fasaden. Bildet er tegnet med ømhet, klokskap og respekt.

Kanskje medfølelsen også er grunnen til at bokens første kapittel er viet en inngående omtale av Sigrud Undsets far, Ingvald Undset, og hans sykdom. Anderson sann- synliggjør at han døde av syfilis og antyder at den dysterheten som all- tid hvilte over datteren, kan settes i forbindelse med farens tabubelagte sykehistorie. Noen annen funksjon har dette innledende kapitlet ikke. Far-datter-forholdet, som hos Sigrud Undset spiller en vesentlig rolle, blir ikke senere tatt opp igjen og utlagt psykologisk, noe man kunne forvente ut fra oppaktken.

Stoffet om Ingvald Undset er relativt lite kjent og ganske spen- nende; det samme gjelder sluttka-

pitlet om Sigrud Undsets flukt langs kysten med motorkutteren «Krys- sern» i 1940. Her har forfatteren gitt kildene og gjort rede for dem. Det er synd at ikke hele boken utmerker seg ved en slik presisjon.

Kapitlene om Sigrud Undsets barndom og ungdom lider under den svakhet at de i sjenerende grad parafaserer over Undsets egne ver- ker (*Elleve aar, Kjære Dea*) uten at det gjøres tilstrekkelig greie for kil- debruken. Her er det vel journalis- ten Anderson som fører ordet. Men for det meste hører man en annen fortellerstemme. Den tilhører dikte- ren Gidske Anderson, som skaper fiksjoner, gjetter og formoder. Ofte «ser» hun Undset med sitt indre øye. Et karakteristisk stiltrekk ved boken er modale setninger av typen: «Det må ha vært noen forun- derlige samtaler i huset på Sinsen mellom Undset og Svarstad», eller «Jeg regner med at han (Ingvald Undset) som Garborg har drømt om salt kjøtt og flesk og erter på Dam- pkjøkkenet i bakken mellom Møl- lergaten og Torvgaten.»

Forfatteren legger imidlertid aldri skjul på sin usikkerhet overfor stof- fet og avstår fra skråsikre dommer og karakterer. Dette er et sympatisk trekk, men mon det hele ikke er for upretensiosøst? Mye energi er lagt i å skaffe fram nytt stoff om Undsets far, men hvorfor ikke benytte det store brev materialet som finnes i bibliotekenes arkiver? En god del av den nyere Undset-litteraturen glimrer ved sitt fravær. Det er påfallende at for eksempel Arne Skouens bok om Undsets opphold i Amerika ikke blir trukket inn, ja ikke engang nevnt.

Paven bekymret

Pave Johannes Paul II er bekymret over tallet på katolske ekteskap som annulleres, opplyser Katholische Nachrichtenagentur (KNA). Under den tradisjonelle audiens for den overste domstans i slike saker, den romerske Rota, advarte paven dommerne mot «feilaktig medlidenhet» og sentimentalitet som «bare tilsynelatende er pastoral». Han minnet dommerne om deres plikt til å oppføre ektefolk som er kommet i vanskeligheter, til for alvor å ta

sitt ekteskap opp til ny vurdering for de går rettens vei for evt. å få det oppløst.

Under USAs bispekonferanses møte sist høst ba den pavelige nuntius om at man i fremtiden er mer restriktiv med å utnevne kvinnelige teologer til de kirkelige tribunalet som dommer i ekteskapsaker. «Kvinner har lettere for å la det gode hjerte løpe av med dem i slike saker.» mente nuntius ifølge det amerikanske jesuittidsskriftet Americas referat fra møtet.

Katolsk prest med giftering og fire barn

Med spesiell tillatelse fra paven vil den forhenværende pastor Per Dolmer i Den evangelisk-lutherske kirke i Danmark gå inn i embedet som prest i den katolske kirke. Per Dolmer, som konverterte i 1967, er 61 år, gift og har fire barn. I Danmark har det bare skjedd én gang før at en gift luthersk prest er blitt presteviet i den katolske kirke. NØP

like utgrunnelig som før

17

Anders Svarstad: Portrett av Sigrid Undset 1912. Bildet tilhører Den norske forfatterforening. (Foto: Kunnskapsforlagets arkiv). Illustrasjon fra Gidske Andersons bok om Sigrid Undset.

Enkelte steder finnes også feil. Det er et poeng i boken at Sigrid Undset manglet sans for avantgarden og modernismen i kunsten, og det påpekes at hun for eksempel ikke kjente til den engelske forfatteren Virginia Woolf. Men i *Etapper*. Ny række skriver Undset anerkjennende om V. Woolf og karakteriserer henne som en «ytterst talentfull og interessant forfatterinde» og «en artist av høy rang».

Slike ting demper gleden over en ellers leseverdige og underholdende biografi med et interessant og rikt billedmateriale.

Denne boken om Sigrid Undset står seg også godt blant alle dikterbiografiene som har flommet ut over markedet de siste par årene, og som forhåpentlig vil føre til en fornyet interesse for våre klassikere.

Kjærligheten til Undsets diktning har også vært Gidske Andersons inspirasjonskilde: «Som ung kom jeg til å lese Sigrid Undset, og Jenny var 'ovet'. Men Kristin Lavransdatter var det som ble den store, altopplukkende leseropplevelse for meg som 20-åring. Olav Audunsson forsøkte jeg meg på, men syntes nok at den var litt tung og kjedelig.

Når jeg etter 1982 leste *Olav Audunsson* om igjen, kom jeg til å få en helt annen oppfatning. Nå foretrekker jeg kanskje den av alle Undsets bøker.»

Biografen foretrekker altså det mest gåtefulle av verkene. Og lar Sigrid Undset forbli like utgrunnelig.

Gidske Anderson:
Sigrid Undset – et liv
Gyldendal 1989

Forfølgelse i Kina

Lederen for en tysk misjonsorden har protestert mot arrestasjoner nylig av katolske biskoper og prester i Kina. Ifølge pater Roman Malek er situasjonen for den Roma-lojale katolske undergrunnskirke – som omfatter flere mennesker enn den statlig anerkjente Patriotiske forening av kinesiske katolikker – «særdeles spent».

KNA

Mafia i Italia

Vatikanet har på nytt uttrykt engstelse for skjebnen til prester i en sør-italiensk by som stadig har vært utsatt for vold fra mafia-hold.

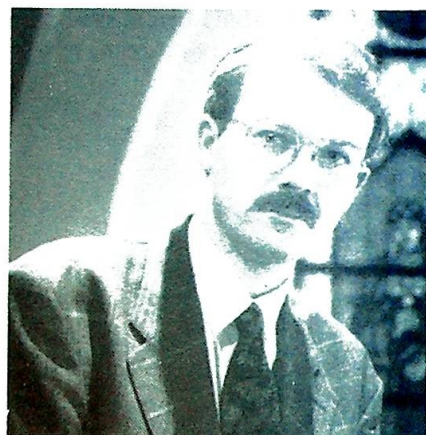
Det er erkebispedømmet Calabria som i et dokument kan fortelle om overgrep og

dødstrusler mot prestene i området. Det er første gang i italiensk kirkehistorie at et slikt dokument er blitt offentliggjort og som direkte støtter opp om sine tjenere. Bare siden nyttår er tre prester funnet døde i biler som er satt i brann.

Catholic Herald

18 Om konversjoner: «Vil De virkelig dette da?»

«Mange synes den norske kirke er grå og fargeløs.» Slik åpnet programleder Håkon Dahl et innslag i radioens søndagsprogram «På kirkebakken». Han viste til at mens noen søker til karismatiske miljøer, søker andre til moderkirken, «der de finner den ubrutte tradisjon tilbake til urkirken under apostelen Peters ledelse. Den kulturåpne katolske kirke med sakramentalt gudstjenesteliv frister mere enn lutherske predikere og pietistiske tradisjoner.»

Olav Rune Ekeland – «ny» både som katolikk og som organist i St. Olav Domkirke i Oslo. Foto: Eirik Brekke.

Til tross for at vår katolske kirke i Norge selv uttaler at den er mer innstillet på å tilføre den norske kirke impulser enn å verve proselytter, er det et faktum at konversjoner stadig forekommer: fra den norske lutherske til den katolske kirke. I den anledning var representanter fra to generasjoner konvertitter invitert til et møte «på kirkebakken»: organisten Olav Rune Ekeland og journalisten Per Bang.

Per Bang – journalist og «garvet» katolikk. Foto: Geard.

Ekeland understreket «den veldig sterke sammenheng mellom det guddommelige og det menneskelige» som han hadde funnet i den katolske kirke. Den unge organisten, som også har teologisk utdanning, sa blant annet at «selv om den lutherske teologi sier mye riktig, tror jeg den er ufullstendig som et uttrykk for den kristne tro.»

Til Per Bang, som har vært katolikk i nærmere 40 år, stilte programlederen følgende spørsmål: «Tror du at Olav Rune Ekeland vil finne det han søker i den katolske kirke?» Per Bang svarte øyeblikkelig med å sitere – etter hukommelsen – fra Sigrid Undset: «Hvis du omvender deg til *katolikkene*, vil du bli skuffet, for de er mennesker som alle andre, men hvis du går over til *kirken*, vil du ikke bli skuffet.»

Samtalen streifet også inn på problematikken autoritet/demokrati, og programlederen lurte på om de som valgte den katolske kirke her hjemme, måtte ha mer sans for autoriteter enn andre. Ekeland mente at det ikke i første rekke er spørsmål om autoritet, «det har vel så mye med sans for det objektive å gjøre, – en

slags reaksjon mot en nokså privatiserende og subjektivistisk kristendomsform som man har levd med her hjemme i mange, mange år.»

Men er det ikke dårlig økumenikk, ville Håkon Dahl vite, å forlate sin egen kirke for å gå over til en annen – i en tid da de forskjellige kirkesamfunn i stadig høyere grad anerkjenner hverandre? Her henvendte han seg til Per Bang med følgende spørsmål: «Når du møter unge mennesker som føler en dragningskraft mot den katolske kirke, hva sier du da? Ønsker du dem velkommen etter, eller sier du: vær kristen i den sammenheng du står?»

Per Bang, som forøvrig i sin tid ikke hadde forlatt noe kirkesamfunn, men var kommet til katolisismen fra et tomrom, svarte som følger: «Jeg tror jeg vil si det samme som den første katolske presten jeg møtte sa til meg da jeg begynte å 'snuse' på kirken: Vil De virkelig dette da?»

Den italienske stat møter hard kritikk fra kirken

På vegne av Johannes Paul II har «utenrikskontoret» i Vatikanet godkjent offentliggjøring av en sjelden hard kritikk mot staten Italia – som blir kalt «de korrupertes land». Det er det jesuittiske tidsskriftet «Civiltà catholica» som skriver at det offentlige liv i Italia i dag er preget av en merkelig blanding av umoralsk, ulovlig, uærlig og uttillatelig adferd.

Catholic Herald

Kirken i Tsjekkoslovakia

Fra Tsjekkoslovakia opplyses det nå – på offisielt hold – at alle restriksjoner som har vært pålagt den katolske kirke, er opphevet. Det hemmelige politi har hittil kontrollert og gransket alle religiøse organisasjoner.

Catholic Herald

Fra kloster til hotell

På grunn av stadig nedgang i antall nonner har man nå planer om å omdanne og ominnrede det historiske birgittiner-klosteret i Devonshire i England til et luksushotell. Sostrene håper da å kunne flytte til mindre hus i nærheten.

Catholic Herald

Felleskirkelig sykebesøk

19

Nidarosbiskopen Kristen Kyrre Bremer skulle egentlig holdt søndagsprekenen i St.Olav katolske kirke i Trondheim under bønneuken for kristen enhet i slutten av januar, i stedet tilbragte han dagen på post B 10 ved Regionsykehuset i Trondheim rammet av et lett slagtilfelle, meldte Adresseavisen for en tid siden. Og viste bilde av biskopen i sin sykeseng der han tar imot "felleskirkelig sykebesøk" - nærmere bestemt sykehusprest Erling Tronvik, metodistpastor Ivan Chetwynd og pater Georg Müller, apostolisk administrator for Midt-Norge. Sistnevnte kunne forsikre biskopen om at "vi vil gjerne høre deg på prekestolen senere i år. Du får en ny invitasjon når du er blitt frisk." Før han ble syk, sa biskop Bremer i et intervju med det katolske "Søndagsbladet" at han var "både litt spent og litt engstelig" over å skulle preke i

en katolsk messe. "Jeg er nok litt redd for å si noe kontroversielt. Men jeg forstår det slik at jeg skal utlegge Guds ord slik jeg forstår det, så jeg vil preke som i Nidarosdomen."

Biskop Bremer regnet med å være på plass "i kontorstolen" igjen om ikke så lenge, men han kunne fortelle at "de siste dagene har vært en rar opplevelse. . . Onsdagens hendelse viser hvor små grensene er. I det ene øyeblikk var jeg frisk, i det andre var jeg syk. . . I januar hadde jeg gudstjeneste på Regionsykehuset. Da snakket jeg med en som satt med drypp i hånden og hadde apparatet ved siden av seg. Hvem kunne ane at jeg kom til å sitte akkurat sånn selv to uker senere. . ." sa Kristen Kyrre Bremer og rusket, igjen ifølge Adresseavisen, forsiktig i slangen.

Men det ble luthersk gjest på pre-

kestolen i St.Olav hin søndag likevel, forteller gode kilder i Trondheim - domprost Finn Wagle steppet inn. En minneverdig messe der domprost, pater og diakon toget opp midtgangen sammen med en skare vietnamesiske ministranter, men hvor kirkesplittelsen også ble særlig merkbar: domprost Wagle stod alene i koret mens ministranter og menighet mottok sakramentet.

Men - det går fremover, både med økumenikken og med rekonvalesent Bremer.

Nordens katolske journalister organiserer seg

En løs organisasjon som samler Nordens katolske journalister og redaktører under UCIPs paraply (UCIP= Union Catholique Internationale de la Presse) ble resultatet etter et møte mellom rundt 20 nordiske journalister og generalsekretæren i UCIP, pater Bruno Holz, i Stockholm den 2.-4. februar. Stedet for møtet var Birgittasystramas Gästehus - hvor deltakerne også var biskop Brandenburgs gjester. Norge var representert med tre skrivende damer.

UCIP, som kan føre sine aner tilbake til 1927, er en paraplyorganisasjon for katolske journalister og redaktører - enten de arbeider i kirkelige eller verdslige organer. Organisasjonen har medlemmer på alle kontinenter, i godt over 80 land.

Den nordiske "gren" av UCIP tar sikte på å formidle kontakt med UCIP sentralt og det store nettverk det råder over, samt samle nordiske katolske presse- og mediefolk i hvert fall én gang i året. Første møte blir i Finland i februar 1991 der bl.a. de baltiske land vil stå på programmet. Kontaktperson for "UCIP-Norge" er:

Baby Johannessen, P.b. 281, 1371 Asker
Ta kontakt!

Om alderdom, helsekost med mer...

Den danske humoristen Willy Breinholst, forfatter av boka «Kunsten å være syk», gir oss følgende - noe overraskende - definisjoner:

ALDERDOM: Den periode i ens liv da en gjerne vil reise seg for en dame på bussen, men ikke er i stand til det.

HELSEKOST: Et daglig tilskudd til kosten som løser alle fabrikantens økonomiske problemer.

DOKTOR: Det eneste menneske som ikke vet om et sikkert middel mot forkjølelse.

LEGEKONGRESS: En forsamling av leger og vitenskapsmenn som kommer sammen for å bli enige om hvor neste kongress skal holdes.

LEGEMIDDELFIRMA: Bedrift uten hvilken legen ikke ville ane hvorfra han skulle få sine gratis kulepennner.

SYKEHUSKORRIDOR: Sted hvor overflødige pasienter plasseres til glede for Dagbladet.

Fra «Breinholsts komplette helseleksikon,» gjengitt i Nationen

Pax Christi-fredspris

En 48 år gammel jesuitt fra Uruguay, Luis Perez Aguirre, er tildelt Pax Christi's annen internasjonale fredspris. Det var lederen for den tyske seksjon av den katolske fredsbevegelsen, biskop Hermann Josef Spital, som overrakte prisen. I sin tale nevnte han blant annet at pater Aguirres innsats for ikke-voldelige forandringer til fremme av freden hadde medført både fengsel og tortur.

KIPA/Katolsk Orientering

Pastoralrådet i Oslo katolske Bispedømme har konstituert seg

Idet St.Olav går i trykken foreligger resultatene fra valgene under pastoralrådets konstituerende møte på Mariaholm nylig. Knut Eggen fra St.Olav menighet i Tønsberg ble valgt til leder mens følgende ble valgt inn i arbeidsutvalget: pater Albert

Raulin o.p., sogneprest Rolf Rollesen, Frode Eidem, sr. Marit Brinkmann, Hanneke Øhrne Bruce, Turid Folkedahl, Erling Mæsel og Gunnar Wicklund-Hansen. Varammenn er pastor Claes Tande, Carl-Erik Thielemann og Peggy Bruce.

20

Vårt prestasjons-orienterte samfunn:

«Det er vel noe av kjennetegnet ved vår kultur at vi alltid skal prestere noe – i forhold til noen,» sa Inge Eidsvåg, rektor ved Nansenskolen i en radiosamtale med Inge Lønning, rektor ved Universitetet i Oslo. «Og mitt spørsmål er om religionen, den religiøse sfære, kan være et slags friområde der vi i alle fall kan slippe å skulle prestere noe. . . Er det kristne fellesskapet i vår kultur et slikt friom?»

«Det er jo det virkelig grunnleggende

Ikke tillatt å vise svakhetstejn

spørsmål,» svarte Lønning, – «vi lever jo i et samfunn som er mer prestasjonsorientert enn kanskje noen gang før. Derfor blir det veldig lett til at man hele tiden skal vise at man er flink, og at man kan – helst litt mer enn alle de andre kan, og vise at man mestrer livet. Derfor er det ikke tillatt å vise svakhetstejn. Jeg tror dette er noe som ødelegger tilværelsen for forferdelig mange mennesker.

Og jeg ser det grunnleggende i den

kristne tro nettopp i det helt enkle at du blir elsket av Gud – ikke fordi du har gjort deg fortjent til det ved dine riktige meninger, ved at du er i stand til å underskrive de og de religiøse påstander, eller ved dine gode gjerninger, eller ved at du er flinkere enn andre, – du blir elsket simpelthet fordi du er et enestående menneske som Gud har skapt og gjenkjenner.»

NRK: Fra P2-serien «Jeg tror, du tviler, hvem vet?»

«Boka om Dag Tore» - nå også på japansk

I 1976 utga Tordis Ørjasæter en bok om sin funksjonshemmede sønn: «Boka om Dag Tore.» Etterhvert er den blitt oversatt til flere språk, og da Masako Fujita, professor i spesialpsykologi i Japan, leste den engelske utgaven, fikk hun lyst til å oversette boka. Hennes japanske forlegger ga henne sin fulle støtte, og nå kan også japanere lese om Dag Tores liv og virke på Daleløkken gård i Asker. I tillegg til oversettelsen har hun skrevet om institusjonene i Asker og om hva som har skjedd med Dag Tore siden han var 20 år, skriver Asker og Bærums Budstikke.

Et sted som Daleløkken eksisterer ikke i Japan, sier hun etter å ha vandret rundt på dette stedet som har utviklet seg i takt med guttene som har bodd der i mange år. Nå er de blitt voksne menn, noen jobber på gården eller på Asker Arbeids-

senter som har skogsgruppe på Daleløkken, én går på skole i Asker, og andre funksjonshemmede som ikke bor på gården, har sitt daglige arbeid der. Skogsdrift, stell av dyr og grønnsakdyrking.

Ettersom guttene ble menn, har stedet forandret seg fra å være en institusjon til å bli en bo-enhet og en lærerik arbeidsplass. På Daleløkken følger stedet beboernes utvikling, ikke omvendt.

Bladkontingent 1990

Postgiroblanketter for innbetaling av bladkontingent for 1990 ble sendt ut separat omtrent samtidig med dette nr. av tidsskriftet. Tør vi håpe på like rask innbetaling som i fjor? Vi er litt sent ute i år, og kassen begynner å bli bunnskrapt. Husk at blankettene også kan brukes ved betaling gjennom bank.

Til våre utenlands-abonnenter: Vennligst send ikke personlige sjekker da bankens gebyrer spiser opp et urimelig stort beløp.

Vennlig hilsen
St.Olavs redaksjon

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S.JACOBSEN-
GRUPPEN**
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Fasteaksjonen 1990: Hjelp oss å hjelpe våre søsken

21

“I år vil jeg understreke flyktningeproblemet. Den enorme og stadig økende strøm av flyktninger er en sår og vond virkelighet som ikke bare berører visse deler av verden, men som angår alle kontinenter,” skriver paven i sitt fastebudskap for 1990. Hvor han minner om at “de som kaller seg Kristi etterfølgere” har et spesielt ansvar når det gjelder å ta seg av flyktningene ikke minst fordi “Jesus selv engang var flyktning”.

I tråd med pavens appell har Nordisk Katolsk Utviklingshjelp bestemt at årets fasteaksjon skal gå til **prosjekter for flyktninger** - midlene skal i hovedsak brukes til å støtte prosjekter i **Romania, El Salvador og Angola**. Caritas Norge står for innsamlingen her hjemme under parolen: **Hjelp oss å hjelpe våre søsken i nød**. Prosjektene gjennomføres i samarbeid med de lokale katolske kirkene.

I det borgerkrigsherjede Angola er ca. 55% av befolkningen katolsk, og kirken representerer den infrastruktur som fungerer best. Her skal innsamlingsmidlene brukes til tre forskjellige prosjekter for interne flyktninger, nærmere bestemt fordrevne i Cacuo, nord for Luanda. Det ene er et hjelp-tilselvhelp-prosjekt, et fiskeriprojekt som innebærer organisering av kooperativ og etablering av kredittfond. Fiskerinæringen er tradisjonelt en av Angolas viktigste inntektskilder. Det andre er hjelp til å dekke byggekostnadene for et høyst påkrevet sykehus beregnet spesielt på dagpasienter, og hvor det vil satses på forebyggende helsetiltak (hygiene og ernæring) - de fordrevne rundt Luanda mangler de mest elementære former for helsestell.

Det tredje prosjektet er et verkstedbygg ved en yrkesskole for barn og ungdom i området.

I El Salvador - landet som bærer Frelserens navn - har ti års borgerkrig kostet 70 000 liv og enorme lidelser. Grov sosial urettferdighet der 2% av landets innbyggere eier så å si all jorden, og en sterk allianse mellom de få rike og de militære, fører til stadige voldshandlinger og familier på flukt til andre land eller internt - forsiktige beregninger sier at det dreier seg om én million mennesker. Et juridisk rådgivningskontor er et av de prosjektene Nordisk Katolsk Utviklingshjelp vil støtte i El Salvador - mange av flyktningene er uten identitetspapirer og blir derfor ofte arrestert, mistenkt for geriljasympatier med alt det kan føre med seg. Nye papirer er en kostbar affære som bare de færreste har råd til, i tillegg kommer at hæren gjør sitt for å trenere slike saker. Bispedømmet Chalatenango har gitt høyeste prioritet til å løse problemet med tilbakevendte eller interne flyktninger uten identitetspapirer, og penger fra fasteaksjonen vil bli brukt til å drive et rådgivningskontor - i samarbeid med den svenske økumeniske hjelpeorganisasjon Diakonia - som skal yte hjelp til å få nye papirer.

Mange ungarere flyktet i de senere år fra Ceausescus Romania der de, som andre etniske minoriteter, ble svært dårlig behandlet - de ble også særlig rammet av diktatorens “agro-industrielle omstrukturering” som gikk ut på å jevne tusenvis av gamle landsbyer med jorden og flytte befolkning til blokkbebyggelse i nye tettsteder. Prosjektet var i gang da revolusjonen gjorde slutt på diktaturet. Den ungarske stat så seg nødt til å overlate flyktningeproblemet til de kristne kirkesamfunn, deriblant den katolske - en overmenneskelig oppgave for en fattig kirke. Derfor går en del av midlene som samles inn ved Fasteaksjonen 1990, til å hjelpe disse flyktningene, enten de akter å bli i Ungarn eller ønsker å vende tilbake til Romania. Biskop Gualay Endre av Szeged har organisert mottakerapparatet i sitt bispedømme som strekker seg helt opp til den rumenske grense. Spesielle menigheter er utvalgt som mottakersentraler hvor kirken yter den første nødvendige hjelp i form av klær, mat, kontakt og juridisk bistand. Boligmangel er det største problemet, det er stor boligmangel i Ungarn og det høye antall flyktninger driver prisene i været. Eneste løsning med øyeblikkelig virkning er, ifølge biskop Endre, økonomisk hjelp til oppkjøp og renovering av gamle hus i landområdene. Og hjelp til å bygge hus selv. Kirken må gå inn med lån eller gaver til slik husbygging. “I stedet for å eksportere problemet til Vesten, ber vi om hjelp til å løse det selv,” sier biskopen.

Bidrag til fasteaksjonen 1990 sendes til:

Fasteaksjonen 1990
Fagerborggt. 17 0360 Oslo 3
Postgiro: 0823-0990019

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen
Tlf (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

22 Liturgisk kalender

MARS

8. Ferial. Est. 14, 1.3-5.12-14.
Mt. 7, 7-12.
9. Ferial el. Franciska Romana.
Es. 18, 21-28. Mt. 5, 20-26.
10. Ferial. 5. Mos. 26, 16-19.
Mt. 5, 43-48.
11. 2. Søndag i Fasten.
1. Mos. 12, 1-4. 2. Tim. 1, 8-10.
Mt. 17, 1-9.
12. Dan. 9, 4-10. Lk. 6, 36-38.
13. Ferial. Jes. 1, 10.16-20.
Mt. 23, 1-12.
14. Jer. 18, 18-20. Lk. 20, 17-18.
15. Ferial. Jer. 17, 5-10.
Lk. 16, 19-31.
16. 1. Mos. 37, 3-4.12-13.17-28.
Mt. 21, 33-43. 45-46.
17. Ferial el. Patrick, biskop.
Mik. 7, 14-15. 18-20.
Lk. 15, 1-3. 11-32.
18. 3. Søndag i Fasten.
2. Mos. 17, 3-7. Rom. 5, 1-2. 5-8.
Joh. 4, 5-42.
19. Josef, Jomfru Marias brudgom.
2. Sam. 7, 4-5. 12-14. 16.
Rom. 4, 13, 16-18. 22.
Mt. 1, 16.18-21 el. Lk. 2, 41-51.
20. Ferial. Dan. 3, 25. 34-43.
Mt. 18, 21-35.
21. Ferial. 5. Mos. 4, 1.5-9.
Mt. 5, 17-19.
22. Ferial. Jer. 7, 23-28.
Lk. 11, 14-23.
23. Ferial el. Turibius Mogrovejo,
biskop.
Os. 14, 2-10. Mk. 12, 28-34.
24. Herrens bebudelse.
Jes. 7, 10-14. Hebr. 10, 4-10.
Lk. 1, 26-38.
25. 4. Søndag i Fasten.
1. Sam. 16, 1-13. Ef. 5, 8-14.
Joh. 9, 1-41.
26. Ferial. Jes. 65, 17-21.
Joh. 4, 43-54.
27. Ferial. Es. 47, 1-9. 12.
Joh. 5, 1-3. 5-16.
28. Ferial. Jes. 49, 8-15.
Joh. 5, 17-30.
29. Ferial. 2. Mos. 32, 7-14.
Joh. 5, 31-47.
30. Ferial. Visd. 2, 1. 12-22.
Joh. 7, 1-2.10. 25-30.
31. Ferial. Jer. 11, 18-20.
Joh. 7, 40-53.

Afrika har halvparten av verdens flyktninger.

Norden oppfordres til ekstra-innsats. Det finnes rundt 6 millioner flyktninger i Afrika. Dette er rundt halvparten av det samlede antall flyktninger i verden. I tillegg til flyktningene har Afrika rundt 10 millioner mennesker som er flyktninger i sitt eget land.

Og antallet flyktninger i Afrika fortsetter å øke. Bare i løpet av de siste to årene er antallet øket med over 30 prosent. Dermed vil en budsjett-reduksjon på 40 millioner dollar for FNs Høykommissær for flyktningene bli merkbar – ikke minst i Afrika.

Kirkene på sin side bidrar årlig med 2,5 millioner dollar, ca. 17 millioner kroner til flyktningearbeid i Afrika. Pengene blir kanalisert gjennom Kirkenes Verdensråd og fordelt gjennom Den all-afrikanske kirkekonferansen (AACC) som har hovedsete i Nairobi, Kenya.

Et initiativ etter et møte i Kinshasa, Zaire, i mars i fjor om å øke det kirkelige bidraget til 3,4 millioner dollar til dette arbeidet, har ikke slått til. Nå vil generalsekretæren i AACC reise til landene i Norden i håp om å vinne gehør for økte overføringer til flyktningearbeidet. De fleste flyktningene slår seg ned i nabolandet, og det sier seg selv at den økonomiske situasjonen for de aller fleste landene i Afrika gjør situasjonen for flyktningene miserabel. De fleste flyktningene kommer fra Afrikas Horn (Etiopia/Eritrea), Sudan, Mozambique og Rwanda. Men Afrikas Horn og Sudan har også tatt imot store grupper flyktninger. Det samme gjør Malawi og Burundi. NØP

Program for Skandinavia

Hver dag kl. 20.15 på 11.715, 9.755 og 6.185 Hz på 25.31 og 49 m. kortbølge samt på 1611 kHz = 186 m. mellombølge.

Norsk: Mandag

Dansk: Første torsdag i måneden

Svensk: Tirsdag, onsdag, torsdag og lørdag. «Brevkasse»

Første onsdag i måneden.

Neste nummer utgis 27. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,-

Øvrige europeiske land: kr. 220,-

Andre verdensdeler: kr. 230,-

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

**ST.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Etter mange års opphold gjør vi et nytt forsøk med franske bøker og nedenfor er noen titler fra Cerf's serie «Foi Vivante». Alle kommer heftet.

A. M. Beenard: **Propos Intempestifs sur la prière**, kr. 60,-.

F. de Beer: **François - que disait-on de toi?**, kr. 53,-.

L. Bouyer: **Le mystère pascal**, kr. 39,-.

B. M. Chevignard: **La doctrine spirituelle de l'Évangile**, kr. 51,-.

Y. Congar: **Jesus-Christ**, kr. 35,-.

C. Mondésert: **Lire les Pères de l'Église**, kr. 67,-.

J. Tauler: **Aux «amis de Dieu»** tome I & II, kr. 47,- og 51,-.

Påskan nærmer seg og vi vil få inn påskelys, påskkort og naturligvis musikk og bøker til høytiden.

Ring oss eller kom innom.

VI SENDER OVER HELE LANDET

ÅPNINGSTIDER:

Mand. - fred.

9.30 - 16.30

Torsd. 9.30 - 17.30

Lørd. 9.30 - 13.30

St. Olav Forlag

KONVERTITTER, INNVANDRERE OG ANDRE

vet ofte lite om sin kirkes forhistorie her i Norge. En god hjelp er boken «**Streiftog i norsk kirkehistorie 1450-1880**» av J. J. Duin.

Det vil føre for langt å nevne alle de artikler som er samlet i denne boken på over 400 sider, innbundet, og som bare koster 115,- kroner.

Noen kan vi nevne: Jesuittene i Telemark på 1700-tallet, Kloster-Lasse, Jesuitter på Jan Mayen, Jesuittene i Fredrikstad, Vennskapet mellom Wergeland og pater Montz, Katolsk litteratur i Norge i det 19. århundre. Byggingen av St. Pauls kirke i Bergen og St. Olavskirken i Oslo, Monumentet på Stiklestad og meget annet.

Bestilles i Deres bokhandel eller i

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 - SERVICE (02) 66 58 60 - 66 58 61

Blikk
på tiden

Penger, penger, penger

Hva sier du til en liten milliongevinst i pengelotteriet? Vi kunne vel tenke oss et slikt hverdagsmirakel til å kaste gull over livet noen hver av oss.

«Når jeg blir rik...»

Da skulle jeg få skikk på ditt og orden på datt. Slippe tusen av dagens bekymringer, og bli gavmild i stor stil. En stor slump til de fattige barna som sulter, og en skikkelig gave til menigheten. Anonymt, selvfølgelig, i all ydmykhet. Men er gave så stor at den ville bli husket.

Da skulle jeg...

Hvem av oss som ikke har avgitt fattigdomsløfte, har ikke i oss drømmen om penger? Drømmen om rikdom som fratar oss bekymring og løser tusen problemer?

Først: Spør de rike. Spør dem hvor lykkelige de er. Spør dem om de drømmer om mer. Spør dem hvor mye de gir til de fattige barna som sulter. Spør dem hvor stor del av rikdommen de gir til menigheten. Spør dem hvor mange problemer de har løst. Spør dem hvilke bekymringer de ikke har.

Men før du spør: Hvor finner du dem? Kjenner du noen du tør å spørre? Hvem er de rike?

Hvor går grensen? Ved min årslønn eller årslønnen til naboen på høyre side, eller årslønnen til naboen på venstre side? Over eller under industriarbeideren?

Hvem er de rike, og hvem er de fattige i forhold til hvem?

Vi har hatt et nytt ramaskrik om eldreomsorgen. Barneombudet prøver forgjeves å sette i gang et ramaskrik om barneomsorgen. Alle politikere sier vi må gjøre noe, men alle er så fattige at de ikke har penger til å gjøre noe.

Alle vi velgere sier vi må gjøre noe, men vi har allerede betalt skatten, og håper på lønnsøkning og mer skattelette. Så vi sier at politikerne må gjøre noe. Men hvem tør si at vi må betale mer skatt når vi blir overøst av korrupsjonsskandaler?

Hvem er de rike? Er det alle vi som har mat nok, varme klær og gode hus, sykkel, bil, radio, TV, vaskemaskin, dusj og bad, kjøleskap og fryser, ski og skøyter, datamaskin og andre leker, verktøykassa full og kassetter som flyter overalt? Er det vi som kan kjøpe pizza og cola og is, gå på kino og fotballkamp, og more oss og more oss og more oss og more oss...

Hvem er vi rike? Er det vi som har jobb og skolegang, forretninger, veier, sykehus, barnehaver, skoler, kirker, menighetshus, prester og kateketer, sangkor og gamlehjem, teater og svømmehall, idrettshall og fotballbane, lysløype og slalombakke? Er vi de rike?

Vi er de rike. Vi bare glemmer det hver gang ingen av oss nettopp har vært i u-land og prøver å fortelle om den håpløse fattigdommen hos dem som sulter.

Det er sjelden vi hører om dem som har blikk og papp til vegger og tak i kirken. Derfor syns vi katolikker det er flott å få 20 millioner og mer i u-hjelp fra Tyskland når vi trenger ny kirke. Vi har glemt at det allerede er mange år siden vi var misjonsmark. Derfor skammer vi oss ikke over at gavmilde penger fra fromme tyskere

kommer til Norge og ikke går mot syd og øst.

For vi norske katolikker er jo så få. Vi klarer ikke de store økonomiske forpliktelser alene. Ikke når vi både skal bygge og holde kirker og hus og prester og søstre og menighetsarbeid og katekese og orgel og bil og blad...

Vi er de rike. Vi er de rike som har glemt den fattige Lasarus. Vi nordmenn er de rike som har glemt å dele med de gamle og barna. Vi er de rike som har glemt å ta oss av de svake i samfunnet.

Vi katolikker er de rike. Vi, nordmenn og utlendinger, flyktninger og ikke-flyktninger, vi er de rike. Kanskje ikke i forhold til naboen, men i forhold til resten av verden. Men vi har også glemt — vi har glemt å ta ansvar for fellesskapet. Eller kanskje har vi ikke glemt, vi har bare ikke lært det ennå. Ikke lært at Kirken ikke lever av Guds Ord alene, men også av hver krone som går ut av de troendes hender. Ikke lært at vi lever i en pengehusholdning, der vi må ta ansvar i forhold til det.

Vi katolikker i Norge er de rike. Vi er rike nok til å ta ansvar for å klare oss selv. Vi er rike nok til å gi til fellesskapet så vi kan bygge kirker, menighetshus og presteboliger, vedlikeholde dem og varme dem opp, utsmykke dem og ta godt vare på dem slik vi gjør det med våre private hjem. Vi er rike nok til å ta vare på hverandre, dele med hverandre og sørge for at vi kan drive katekese og karitativt arbeid.

Vi katolikker i et av verdens rikeste land er rike nok til å yte mer enn til oss selv, og dele med våre søstre og brødre som mangler mat og hus og klær, skole, kirke og medisin. Og til å gjøre det oftere enn to ganger i året.

Kristins søster